

Ungefaglige undersøgelser og indstillinger

En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet

Resumé

I 2018 indgik den daværende regering (Venstre, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance), Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti en ”Aftale om en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet – alle handlinger har konsekvenser”. Et af tiltagene i reformen var lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, herunder etableringen af et Ungdomskriminalitetsnævn, der trådte i kraft 1. januar 2019.

Justitsministeriets Forskningskontor har tilrettelagt et evalueringsprogram med seks delevalueringer, hvoraf indeværende evaluering omhandler ungefaglige undersøgelser og indstillinger til Ungdomskriminalitetsnævnet. Ud over indeværende evaluering er en delevaluering vedrørende nævnsmødet offentliggjort i maj 2021 og en delevaluering vedrørende screening og henvisning er offentliggjort i december 2021.

Formålet med indeværende delevaluering er blandt andet at belyse praksis og processer i forbindelse med udarbejdelsen af ungefaglige undersøgelser og indstillinger til Ungdomskriminalitetsnævnet samt erfaringer forbundet hermed blandt kommunale repræsentanter. Ydermere belyses kommunernes kendskab til børnene/de unge, der henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet. Derudover adresseres det løbende, hvorvidt praksis i forbindelse med Ungdomskriminalitetsnævnet imødekommer nogle af de formål, som var baggrund for etableringen af nævnet.

Denne delevaluering er baseret på en række forskellig empiri, blandt andet et dataudtræk vedrørende sager behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, oplysninger fra manuelle sags gennemgange, spørgeskemabesvarelser fra nævnsmedlemmer og børnesagkyndige samt interviews med blandt andet kommunale repræsentanter. Det bemærkes, at situationen vedrørende COVID-19 kan have haft betydning for nogle af undersøgelsens resultater, særligt for så vidt angår sagsbehandlingstiden.

En kort sammenfatning af analysernes resultater:

Omfanget af sager behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet fordelt efter kommuner

- Ved udgangen af 2019 havde Ungdomskriminalitetsnævnet behandlet mindst en sag fra størstedelen (85) af kommunerne. Ved udgangen af 2020 havde Ungdomskriminalitetsnævnet behandlet mindst en sag fra yderligere ni kommuner, mens nævnet behandlede sager fra to yderligere kommuner i løbet af 1. kvartal 2021.
- Ungdomskriminalitetsnævnet har behandlet flest sager fra København, Aarhus, Odense, Aalborg og Esbjerg kommuner med henholdsvis 202, 160, 77, 66 og 59 sager.
- Antallet af behandlede sager placerer sig for hovedparten (81 ud af 96) af kommunernes vedkommende på mellem en og 25 sager i perioden fra 1. januar 2019 til 30. april 2021.

Karakteren af kommunernes kendskab til børnene/de unge

- En opgørelse baseret på de i alt 1.858 sager, som er blevet behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet i perioden fra 1. januar 2019 til 30. april 2021, viser, at kommunen har forudgående kendskab til barnet/den unge i ca. en femtedel (396) af sagerne, i form af at barnet/den unge er anbragt forud for nævnsrådet.
- I ovenfor nævnte dataudtræk, der omfatter alle sager, indgår ikke oplysninger om, hvilke øvrige foranstaltninger via lov om social service børnene/de unge modtager. Der er derfor foretaget manuelle sagsgennemgange¹, som viser, at:
 - I mere end halvdelen af 200 sager modtager barnet/den unge mindst en foranstaltning efter lov om social service på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne.
 - I mere end to tredjedele af 100 sager har kommunen haft kendskab til barnet/den unge forud for den hændelse, der førte til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Ungefaglige undersøgelser

- En manuel sagsgennemgang af 100 sager viser, at kommunen i 99 ud af 100 sager har afholdt samtale med barnet/den unge i forbindelse med udarbejdelsen af den ungefaglige undersøgelse.
- I størstedelen af disse sager er der til brug for de ungefaglige undersøgelser indhentet statusudtalelser fra fagfolk samt afdækket forhold vedrørende barnets/den unges udvikling og adfærd, familie, skole, sundhed og fritid/venskaber.
- I mere end en fjerdedel af sagerne er der som substitut for en ungefaglig undersøgelse anvendt en børnefaglig undersøgelse eller en børnefaglig undersøgelse kombineret med opdaterede oplysninger. I de resterende sager anvendes ungefaglige undersøgelser til brug for sagens behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet.
- Flere af de interviewede tilkendegiver, at det kan være vanskeligt at vurdere, i hvilke tilfælde sagen er tilstrækkelig oplyst ved en nylig børnefaglig undersøgelse, og i hvilke tilfælde der bør udarbejdes et supplement til en ældre børnefaglig undersøgelse.

Indstillinger

Kommunerne kan indstille til et forbedringsforløb og/eller en straksreaktion. Et forbedringsforløb omfatter en eller flere foranstaltninger, herunder eksempelvis anbringelse, mens en straksreaktion kan bestå i, at barnet eller den unge skal bidrage til at genoprette forrettet skade eller deltage i andre aktiviteter med genoprettende formål.

- Hverken straksreaktion eller forbedringsforløb: I 63 af 200 sager, der er gennemgået manuelt, indstiller kommunen til, at der hverken iværksættes straksreaktion

¹ Opgørelserne er baseret på en manuel gennemgang af henholdsvis 200 og 100 sager. Se mere herom i afsnit 2.4.

eller forbedringsforløb. Stort set alle disse 63 sager er henvist på baggrund af personfarlig kriminalitet.

- I interviewene med de kommunale repræsentanter er der en ensartet beskrivelse af de typer af sager, hvor der hverken indstilles til at iværksætte straksreaktion eller forbedringsforløb. Dette vedrører i vid udstrækning sager med børn og unge, som ikke vurderes at være i risiko for yderligere kriminalitet, samt sager med børn/unge der er meget socialt udsatte, og som i forvejen modtager en række forskellige sociale foranstaltninger, herunder anbringelse.
- Straksreaktion: Blandt de 200 sager, der er gennemgået manuelt, er der alene én sag, hvor kommunen indstiller til en straksreaktion. I samme sag indstiller kommunen desuden til et forbedringsforløb.
- De fleste af de interviewede kommunale repræsentanter har ikke erfaring med at indstille til en straksreaktion. I interviewene peges overordnet på tre barrierer i forhold til brugen af indstillinger til straksreaktioner: 1) tvivl om rammer og retningslinjer for brugen af straksreaktioner, herunder sammenhængen med arbejdsmiljølovgivning og forsikringsmæssige forhold, 2) vurderingen af, at der i praksis ofte ikke vil være tale om en hurtig reaktion og 3) manglende kendskab til lovgivningen og manglende indsigt i, hvad straksreaktioner er.
- Forbedringsforløb:
 - Hvad angår anbringelse er der indstillet hertil i mere end en femtedel (418) af de i alt 1.858 sager, som er blevet behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet i perioden fra 1. januar 2019 til 30. april 2021.
 - I dataudtrækket, der omfatter alle sager, indgår ikke oplysninger om, hvilke øvrige foranstaltninger kommunerne har indstillet til. Der er derfor foretaget manuelle sagsgennemgange, som viser, at:
 - Der er indstillet til forbedringsforløb i 137 ud af de 200 sager, der er gennemgået manuelt. Disse forbedringsforløb omfatter i alt 266 foranstaltninger, der hyppigst vedrører kontaktpersonstøtte.
- De fleste af de interviewede kommunale repræsentanter fortæller om sager, som de har behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, hvor barnet/den unge har en nedsat psykisk funktionsevne, men kun få har indgivet en indstilling til Ungdomskriminalitetsnævnet om, at barnet/den unge fritages fra at deltage på nævnsmødet grundet dennes *svært* nedsatte psykiske funktionsevne. En del nævner i den forbindelse vigtigheden af, at børnene/de unge får mulighed for at give deres synspunkter til kende i forbindelse med deres egen sag. I to ud af 200 sager, der er gennemgået manuelt, har kommunen anmodet om, at barnet/den unge skulle fritages fra at deltage på nævnsmødet grundet den unges *svært* nedsatte psykiske funktionsevne. I begge tilfælde blev anmodningen imødeset.

Igangværende foranstaltninger og indstillinger

- For 105 ud af 200 sager i den manuelle sagsgennemgang er det identificeret, at barnet/den unge modtager foranstaltninger efter § 52, § 58 eller § 63 a i lov om social service. I 75 af de 105 sager indstiller kommunen til, at *mindst en* af de igangværende foranstaltninger skal videreføres i et forbedringsforløb efter ungdomskriminalitetsloven, mens der i de resterende 30 sager ikke indstilles til, at nogen af børnenes/de unges igangværende foranstaltninger skal videreføres i et forbedringsforløb efter ungdomskriminalitetsloven.
- Der nævnes i interviewene eksempler på, at det kan være fordelagtigt at videreføre foranstaltninger via et forbedringsforløb, hvis det har været vanskeligt at få barnet/den unge motiveret til at indgå i de igangværende foranstaltninger gennem lov om social service.

Kvaliteten af materialet fra kommunerne

- Blandt de tidligere interviewede nævnsmedlemmer har flere en opfattelse af, at sagsmaterialet fra kommunerne til brug for sagens behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet har været af varierende kvalitet og uensartet på tværs af kommunerne. Det tyder dog på, at der har været en udvikling i retning af en højnet kvalitet og mere ensartethed. Dette skal blandt andet ses i lyset af en øget erfaring med behandling af sager til Ungdomskriminalitetsnævnet i kommunerne, og at skabeloner til ungefaglige undersøgelser og indstillinger er blevet integreret i it-løsningen DUBU (Digitalisering – Udsatte Børn og Unge), som størstedelen af landets kommuner anvender i sagsbehandlingen af sager vedrørende børn og unge.

Tidsfrister

- I 13 af 24 sager fra den manuelle sagsgennemgang² vedrørende 10-14-årige har kommunen fremsendt sagsakterne til Ungdomskriminalitetsnævnet inden for tidsfristen på tre uger efter anmodningen fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat. I de fleste af de sager, hvor fristen er overskredet, har tidsperioden for udarbejdelsen af den ungefaglige undersøgelse inkluderet jul og/eller nytår. I cirka halvdelen af disse sager anmoder kommunen Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat om fristforlængelse og får dette bevilliget.
- I næsten alle sagerne vedrørende 15-17-årige (66 ud af 69 sager) fra den manuelle sagsgennemgang sender den ansvarlige kommune sagsakterne til Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat inden for fristen på senest syv dage inden nævnsmødet. I de få sager, hvor dette ikke er tilfældet, sender den ansvarlige kommune sagsakterne seks dage inden afholdelsen af nævnsmødet.
- De fleste af de interviewede kommunale repræsentanter har opfattelsen af, at det er en kort tidsfrist, der kan være vanskelig at efterleve. Der peges hyppigt på to typer af sager, hvor det især vurderes vanskeligt at overholde tidsfristerne: sager,

² Baseret på en gennemgang af 100 sager. Se mere herom i afsnit 2.4. Den manuelle sagsgennemgang omfatter 29 sager vedrørende 10-14-årige og 71 sager vedrørende 15-17-årige. Sager, der er udskudt, indgår ikke i den opgørelse, som noten henviser til, hvilket forklarer, at sagsantallet summerer til 93.

hvor barnet/den unge ikke er kendt af kommunen i forvejen samt sager, hvor der indstilles til, at barnet/den unge anbringes, og hvor barnet/den unge ikke er anbragt i forvejen.

- Generelt er der blandt de interviewede kommunale repræsentanter en opfattelse af, at den korte tidsfrist har betydning for kvaliteten af den ungefaglige undersøgelse og indstillingen. Enkelte af de interviewede nævner, at de i nogle tilfælde vedrørende de 15-17-årige forbereder udarbejdelsen af den ungefaglige undersøgelse, inden retsmødet i straffesagen finder sted. I en del sager har kommunen kendskab til barnet/den unge forud for den hændelse, der har ført til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet, og kan i nogle tilfælde anvende oplysninger fra en tidligere børnefaglig undersøgelse som substitut for en ungefaglig undersøgelse.

Indhold

1	Indledning	8
1.1	Evalueringens indhold og formål	9
2	Data og metode	11
2.1	Interviews	11
2.1.1	Interviews med kommunale repræsentanter	11
2.1.2	Interviewmateriale fra øvrige devalueringer	12
2.2	Spørgeskemaundersøgelse	12
2.3	Materiale fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat	13
2.4	Manuel sagsgennemgang	13
3	Omfanget af sager behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet fordelt efter kommuner	15
4	Kommunernes kendskab til børnene/de unge	17
4.1	Foranstaltninger på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne	17
4.2	Kommunens kendskab forud for hændelsen der førte til henvisning	19
5	Om ungefaglige undersøgelser og indstillinger	21
6	Ungefaglige undersøgelser	22
7	Indstillinger	25
7.1	Indstillinger til at der ikke iværksættes en straksreaktion/et forbedringsforløb	25
7.2	Indstillinger til straksreaktion	27
7.3	Indstillinger til forbedringsforløb	28
7.4	Samtykke til indstillinger	30
7.5	Indstilling til at barnet/den unge fritages fra at deltage på nævnsmødet grundet nedsat psykisk funktionsevne	30
8	Igangværende foranstaltninger og indstillinger	33
8.1	Overvejelser vedrørende videreførelse af igangværende foranstaltninger	35
9	Kvaliteten af materialet fra kommunerne	36
10	Tidsfrister	39
10.1	Fristoverholdelse	39
10.2	Kommunernes vurdering af tidsfristerne	40

I 2018 indgik den daværende regering (Venstre, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance), Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti en ”Aftale om en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet – alle handlinger har konsekvenser” (herefter ungdomskriminalitetsreformen).³ Reformens formål er at styrke og nytænke indsatsen mod ungdomskriminalitet.

På baggrund af reformen trådte lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet i kraft 1. januar 2019.⁴ Formålet med loven er at forebygge ungdomskriminalitet ved et Ungdomskriminalitetsnævn, der skal fastlægge målrettede individuelle forebyggende indsatser for børn og unge i alderen 10-17 år. Ungdomskriminalitetsnævnet består overordnet af en dommer samt en repræsentant fra henholdsvis politiet og kommunen, der har til opgave at træffe afgørelser om indsatser i sager vedrørende børn og unge i alderen 10-17 år, som er mistænkt⁵ eller dømt for personfarlig eller anden alvorlig kriminalitet.⁶ De indsatser, som nævnet kan fastlægge over for barnet/den unge, kan bestå af et forbedringsforløb og/eller en straksreaktion. Et forbedringsforløb omfatter en eller flere foranstaltninger, herunder eksempelvis anbringelse, mens en straksreaktion kan bestå i, at barnet eller den unge skal bidrage til at genoprette forrettet skade eller deltage i andre aktiviteter med genoprettende formål.⁷

Det fremgår desuden af reformaftalen, at der – når reformen er fuldt implementeret og har virket i en passende periode – skal igangsættes en evaluering, der mere overordnet evaluerer resultaterne af indsatsen over for de unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, herunder i forhold til recidiv. På denne baggrund har Justitsministeriets Forskningskontor tilrettelagt et evalueringsprogram, der skal afdække forskellige faser og aspekter ved Ungdomskriminalitetsnævnet.

³ Se aftaleteksten: <https://www.regeringen.dk/publikationer-og-aftaletekster/aftale-om-en-reform-af-indsatsen-mod-ungdomskriminalitet/>

⁴ Se en opstilling af øvrige fokusområder i reformen i indledningen til devaluering vedrørende nævns-mødet: https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/05/Naevnsmoedet-En-devaluering-af-Ungdomskriminalitetsnaevnet_.pdf

⁵ Begrebet mistænkt anvendes for børn og unge under den kriminelle lavalder i den situation, hvor politiet på baggrund af en efterforskning anser det for tilstrækkeligt bevist, at den rette gerningsmand er fundet.

⁶ Se mere i devaluering vedrørende screening og henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet på Justitsministeriets hjemmeside: <https://www.justitsministeriet.dk/forskning/>

⁷ Se mere i devaluering vedrørende nævns-mødet: [Nævns-mødet - En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet. \(justitsministeriet.dk\)](https://www.justitsministeriet.dk/publikationer-og-aftaletekster/naevnsmoedet-En-devaluering-af-Ungdomskriminalitetsnaevnet_.pdf)

Evalueringsprogrammet omfatter seks devalueringer, der fokuserer på 1) screening og henvisning til nævnet, 2) ufaglige undersøgelser og indstillinger, 3) nævnsrådet, 4) iværksættelse af foranstaltninger og tilsyn, 5) effektmåling vedrørende recidiv og 6) opfølgning på reformens økonomiske konsekvenser. Indeværende devaluering vedrører ufaglige undersøgelser og indstillinger. Devalueringen om screening og henvisning er offentliggjort i december 2021, og devalueringen vedrørende nævnsrådet er offentliggjort i maj 2021.⁸ De øvrige devalueringer forventes at blive udarbejdet løbende frem til 2023.

Formålet med det samlede evalueringsprogram er at belyse centrale aktørers erfaringer med Ungdomskriminalitetsnævnet samt at vurdere, i hvilken udstrækning praksis i forbindelse med Ungdomskriminalitetsnævnet imødekommer de formål, som var baggrund for etableringen af nævnet.

1.1

Evalueringsindhold og formål

Nedenstående figur viser i forenklet form sagsforløbet for børn og unge, hvis sag behandles i Ungdomskriminalitetsnævnet (forkortes UKN i figuren). Indeværende devaluering har fokus på den fase i forløbet, der omhandler kommunernes udarbejdelse af ufaglige undersøgelser og indstillinger til Ungdomskriminalitetsnævnet.

⁸ Se devalueringerne på Justitsministeriets hjemmeside: <https://www.justitsministeriet.dk/forskning/>

Et af formålene med denne devaluering er at belyse praksis og processer i forbindelse med udarbejdelsen af ungefaglige undersøgelser og indstillinger til Ungdomskriminalitetsnævnet samt erfaringer forbundet hermed blandt kommunale repræsentanter. Ydermere belyses kommunernes kendskab til børnene/de unge, der henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet. Derudover adresseres det løbende, hvorvidt praksis i forbindelse med udarbejdelse af ungefaglige undersøgelser og indstillinger til brug for sagens behandling i nævnet imødekommer nogle af de formål, som var baggrund for etableringen af nævnet. Indeværende devaluering adresserer blandt andet de tre formål, der handler om, at individuelle interventioner tilpasses barnet eller den unge, at der sikres en helhedsorienteret tilgang til vurderingen af den unges situation, samt at der sikres en ensartet praksis på tværs af landet. Yderligere er der et fokus på børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne, der henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet.

I forbindelse med indsamlingen af empiri til brug for denne devaluering er der afholdt interviews, foretaget en manuel sagsgennemgang og indhentet dataudtræk fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat. Desuden anvendes i denne undersøgelse dele af empiri, der primært er indsamlet i forbindelse med to af de øvrige devalueringer. Dette vil blive gennemgået i de nedenstående afsnit.

2.1

Interviews

2.1.1

Interviews med kommunale repræsentanter

Der er afholdt interviews i 12 forskellige kommuner med i alt 22 kommunale repræsentanter. I udvælgelsen af kommuner er der lagt vægt på erfaringsgrundlag og geografisk spredning. For så vidt angår erfaringsgrundlaget, er de fem kommuner, der har behandlet flest sager til Ungdomskriminalitetsnævnet, repræsenteret, se tabel 1. Ved udvælgelsen af de resterende syv kommuner er der lagt vægt på en spredning i forhold til erfaringsgrundlaget. Således er både kommuner med relativt mange sager og kommuner med relativt få sager repræsenteret i interviewmaterialet. For at sikre geografisk spredning, er der i interviewmaterialet repræsenteret en kommune fra hver af de 12 politikredse.

Der er i forbindelse med rekrutteringen af interviewpersoner taget kontakt til relevante chefer i de udvalgte kommuner, som har udpeget medarbejdere til deltagelse i interviewene, der har erfaring med udarbejdelse af ungefaglige undersøgelser og indstillinger til Ungdomskriminalitetsnævnet. Hovedparten af de interviewede repræsentanter fra kommunerne er ansat som socialrådgivere i børne- og ungeafdelinger, mens enkelte er ansat som afdelingsledere eller jurister. Grundet det forskellige omfang af sager i kommunerne, er der også stor forskel på de enkelte interviewpersoners erfaring med at behandle sager til Ungdomskriminalitetsnævnet. Hovedparten af de interviewede har behandlet mellem to og 17 sager, mens enkelte har været involveret i ungefaglige undersøgelser og indstillinger til mere end 100 sager.

Alle interviews er afholdt via telefon, Skype eller Microsoft Teams. Størstedelen af interviewene har varet en time og er afholdt i perioden fra maj til juli 2021. Alle interviewene er optaget med diktafon, transskriberet og kodet i analyseprogrammet Nvivo.

2.1.2

Interviewmateriale fra øvrige delevalueringer

Foruden ovennævnte interviews er der i denne rapport anvendt dele af interviewmaterialet fra interviews afholdt primært til brug for delevalueringen om nævnsmødet.⁹

Dette omfatter interviewmateriale fra interviews med nævnsmedlemmer, herunder dommere, politiansatte og kommunalt ansatte. Materialet omfatter interviews med 18 nævnsmedlemmer fra forskellige geografiske områder i landet. Interviewene er afholdt i perioden fra juni til september 2020.

Der er desuden anvendt dele af interviewmateriale fra otte interviews med børn/unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet. Børnene/de unge har deltaget i interviewet sammen med en eller begge forældremyndighedsindehavere/stedforældre eller en kontaktperson. Interviewene er afholdt mellem tre og seks uger efter, at barnet/den unge har deltaget på et møde i Ungdomskriminalitetsnævnet. Afholdelsen af interviewene har fundet sted i perioden fra september til november 2020.

Det har til brug for denne delevaluering været forsøgt at rekruttere flere børn/unge til interviews med henblik på at afholde interviews forud for nævnsmødet, hvor dialogen med kommunen om den ungefaglige undersøgelse og indstillingen må antages at være mere præsent i hukommelsen. De interviewede kommunale repræsentanter er i forbindelse med interviewet forespurgt, om de og/eller deres kolleger vil hjælpe med at etablere en kontakt til børn/unge, der er henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet, og som kunne have lyst til at deltage i et interview. Det vides ikke, hvor mange børn/unge der af kommunale repræsentanter er blevet forelagt muligheden for at deltage i et interview, men det har desværre ikke vist sig muligt at rekruttere yderligere børn/unge til interviews på denne vis.

2.2

Spørgeskemaundersøgelse

Dele af en spørgeskemaundersøgelse, der blev foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af delevalueringen om nævnsmødet, er anvendt i indeværende delevaluering. De anvendte dele angår spørgsmål om materialet fra kommunerne til brug for nævnsmødet og er besvaret af børnesagkyndige samt nævnsmedlemmer, det vil sige dommere, politiansatte og kommunalt ansatte, der træffer afgørelser ved nævnsmøder i Ungdomskriminalitetsnævnet. Spørgeskemaet er udsendt via e-mail i oktober 2020, og respondenterne har haft knap tre uger til besvarelsen. Spørgeskemaet er udsendt til 54 dommere, 61 politiansatte, 106 kommunalt ansatte og 38 børnesagkyndige, og der har været en svarprocent på henholdsvis 70 pct. (dommere),

⁹ Se mere detaljerede oplysninger vedrørende interviewene i kapitel 2: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/05/Naevnsmoedet-En-devaluering-af-Ungdomskriminalitetsnaevnet..pdf>

64 pct. (politiansatte), 58 pct. (kommunalt ansatte) og 92 pct. (børnesagkyndige). For yderligere information vedrørende spørgeskemaundersøgelsen henvises til kapitel 2 i devalueringen vedrørende nævnsmødet.

2.3

Materiale fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat

Til brug for indeværende devaluering har Justitsministeriets Forskningskontor fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat indhentet et dataudtræk, som er baseret på oplysninger fra sekretariatets sagssystem.¹⁰ Dataudtrækket angår perioden fra 1. januar 2019 til 30. april 2021¹¹ og vedrører alle børn og unge, der i denne periode er henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet, dog eksklusive genindbringelsessager.¹² Dataudtrækket omfatter oplysninger såsom alder på gerningstidspunkt, kommunen, der er ansvarlig for barnet/den unge, type af kriminalitet, der har ledt til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet, om den unge er anbragt forud for nævnsmødet, samt om der indstilles til, at den unge skal anbringes. Det bemærkes, at dataudtrækket omfatter perioden med nedlukning af Danmark grundet situationen vedrørende COVID-19. I perioden fra den 12. marts 2020 til ultimo april 2020 blev der kun i meget begrænset omfang afviklet nævnsmøder. Nævnet kunne fra den 11. maj 2020 afvikle fysiske nævnsmøder ved retterne i fuldt omfang igen. Efter perioden med nedlukning har der været en sagsophobning ved Ungdomskriminalitetsnævnet, som har påvirket sagsbehandlingstiden vedrørende afholdelse af nævnsmøder.

2.4

Manuel sagsgennemgang

I forbindelse med denne devaluering er der foruden den øvrige dataindsamling ligeledes foretaget en manuel sagsgennemgang. Formålet med denne manuelle sagsgennemgang har været at opnå information om forhold, der ikke registreres kvantitativt i sagssystemet i Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat. Det drejer sig blandt andet om oplysninger om barnets/den unges igangværende foranstaltninger efter lov om social service, kommunernes kendskab til barnet/den unge forud for hændelsen, der førte til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet, oplysninger om indholdet i kommunernes ufaglige undersøgelser og indstillinger samt oplysninger til brug for opgørelser vedrørende fristoverholdelse. Det skal

¹⁰ Det bemærkes, at dataudtrækket fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat er baseret på oplysninger fra et journaliserings- og sagsstyringssystem (Workzone), som ikke er et egentligt statistiksystem, hvorfor oplysningerne er behæftet med usikkerhed. Registreringerne er endvidere dynamiske, således at der kan ske ændringer afhængigt af tidspunktet for udtræk af oplysningerne, idet der eksempelvis kan forekomme efterregistreringer. Dataudtrækket er foretaget i maj 2021.

¹¹ Det bemærkes, at nogle oplysninger fra sager behandlet i 2020 og 2021 er registreret på anden vis end sager behandlet i 2019, da der er implementeret ændringer i registreringsmulighederne i sagsstyringssystemet.

¹² En sag kan eksempelvis genindbringes for nævnet, hvis barnet/den unge ikke efterlever den afgørelse, som nævnet har truffet. Genindbringelsessager behandles i devalueringen om udmøntning og tilsyn.

bemærkes, at nogle af oplysningerne er behæftet med usikkerheder. Dette vil blive uddybet de steder i rapporten, hvor de pågældende oplysninger præsenteres.

Til brug for denne manuelle sagsgennemgang har Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat i februar 2021 identificeret de 100 nyeste sager vedrørende børn/unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet.¹³ Disse 100 sager omfatter nævnsmøder afholdt i perioden januar til februar 2021. Medarbejdere fra Justitsministeriets Forskningskontor har for de 100 sagers vedkommende haft adgang til at gennemgå sagsakterne.

I forbindelse med devalueringen vedrørende nævnsmødet blev der ligeledes gennemført en manuel sagsgennemgang, der omfattede 100 sager, hvor nævnsmøderne blev afholdt i perioden juni til august 2020¹⁴. De to runder af sagsgennemgange har haft forskelligt fokus, da de er foretaget til brug for forskellige devalueringer, hvorfor indholdet af de to sagsgennemgange overordnet set er forskellige. I enkelte tilfælde omfatter begge sagsgennemgange dog samme typer af oplysninger. I disse tilfælde er analyserne baseret på oplysninger fra det samlede materiale.

Hvad angår sagerne, der indgår i de manuelle sagsgennemgange beskrevet ovenfor, gælder, at de er omfattet af en sagsophobning ved Ungdomskriminalitetsnævnet som følge af perioden med nedlukning grundet situationen vedrørende COVID-19, som det ligeledes er beskrevet i afsnit 2.3

¹³ I disse 100 sager indgår *ikke* sager, der er afvist, jf. ungdomskriminalitetslovens § 42, samt sager, der er afvist, fordi de ikke opfylder ungdomskriminalitetslovens § 2.

¹⁴ For yderligere oplysninger henvises til kapitel 2 i devalueringen om nævnsmødet, som kan findes på dette link: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/05/Naevnsmoedet-En-devaluering-af-Ungdomskriminalitetsnaevnet..pdf>

Omfanget af sager behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet fordelt efter kommuner

I perioden fra 1. januar 2019 til 30. april 2021 har Ungdomskriminalitetsnævnet behandlet 1.858 sager. Dette omfatter udelukkende de sager, hvor der bliver afholdt et nævnsmøde. Således er sager, hvor Ungdomskriminalitetsnævnet inden afholdelse af nævnsmødet, træffer afgørelse om at afvise sagen¹⁵, sager, der trækkes tilbage af politikredsene efter henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet¹⁶ og inden afholdelse af nævnsmødet, samt sager, der kan karakteriseres som værende genindbringelsessager, ikke inkluderet.

Nedenstående tabel 1 viser antallet af sager, der er blevet behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, fordelt efter hvilken kommune der er ansvarlig for barnet/den unge. Af denne tabel fremgår store forskelle i forhold til antallet af sager, der er behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet på tværs af kommunerne. Ungdomskriminalitetsnævnet har behandlet flest sager fra København, Aarhus, Odense, Aalborg og Esbjerg kommuner med henholdsvis 202, 160, 77, 66 og 59 sager. Antallet af behandlede sager placerer sig for hovedparten (81 ud af 96) af kommunernes vedkommende på mellem en til 25 sager.

Ungdomskriminalitetsnævnet havde ved udgangen af 2019 behandlet mindst en sag fra størstedelen (85) af kommunerne. Ved udgangen af 2020 havde Ungdomskriminalitetsnævnet behandlet mindst en sag fra yderligere ni kommuner, mens nævnet behandlede sager fra to yderligere kommuner i løbet af 1. kvartal 2021. To kommuner (Læsø Kommune og Ærø Kommune) har ikke haft en sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet i perioden fra 1. januar 2019 til 30. april 2021, som dataudtrækket omfatter. Disse to kommuner indgår ikke i tabellen.

¹⁵ Ungdomskriminalitetsnævnet kan afvise at behandle en sag, hvis nævnet finder, at barnet/den unge ikke er i nævnets målgruppe, jf. ungdomskriminalitetslovens § 42, stk. 1. I perioden fra 1. januar 2019 til 30. april 2021 er i alt 42 sager blevet afvist.

¹⁶ I perioden fra 1. januar 2019 til 30. april 2021 er i alt 73 sager trukket tilbage af politikredsene. For opdeling af disse tilbagetrukne sager på politikredse henvises til devalueringen vedrørende screening og henvisning, bilag 1.

Tabel 1

Antal sager, der er blevet behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, fordelt efter kommune. Perioden angår 1. januar 2019 til 30. april 2021.

Kommune	Antal sager	Kommune	Antal sager	Kommune	Antal sager
København	202	Tårnby	18	Fredensborg	9
Aarhus	160	Brønderslev	17	Glostrup	9
Odense	77	Frederiksberg	17	Hedensted	9
Aalborg	66	Holstebro	17	Herlev	9
Esbjerg	59	Roskilde	17	Svendborg	9
Lolland	42	Thisted	17	Varde	9
Sønderborg	39	Faaborg-Midtfyn	16	Frederikshavn	8
Vejle	37	Frederikssund	15	Jammerbugt	8
Slagelse	33	Gentofte	15	Ringkøbing-Skjern	8
Høje-Taastrup	32	Randers	15	Egedal	7
Silkeborg	32	Hillerød	14	Billund	6
Greve	31	Ikast-Brande	14	Lyngby-Taarbæk	6
Næstved	30	Rødovre	14	Odsherred	6
Aabenraa	29	Skive	14	Struer	6
Ballerup	28	Syddjurs	14	Mariagerfjord	5
Haderslev	25	Vordingborg	14	Norddjurs	5
Helsingør	25	Bornholm	13	Stevns	5
Kalundborg	24	Brøndby	13	Allerød	4
Kolding	24	Faxe	13	Dragør	4
Gladsaxe	23	Furesø	13	Morsø	4
Albertslund	22	Holbæk	13	Solrød	4
Hjørring	22	Ringsted	13	Lemvig	3
Viborg	22	Vesthimmerlands	13	Nyborg	3
Herning	21	Rudersdal	12	Odder	3
Horsens	21	Gribskov	11	Skanderborg	3
Guldborgsund	20	Halsnæs	11	Hørsholm	2
Hvidovre	20	Nordfyns	11	Langeland	2
Ishøj	20	Favrskov	10	Lejre	2
Fredericia	19	Kerteminde	10	Rebild	2
Tønder	19	Middelfart	10	Vallensbæk	2
Assens	18	Sorø	10	Fanø	1
Køge	18	Vejen	10	Samsø	1

N = 1.858

Kommunernes kendskab til børnene/de unge

I indeværende kapitel opgøres dels andele af børn/unge som har en eller flere foranstaltninger på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne¹⁷, der bruges til sagens behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet, dels andele af børn/unge som kommunen har haft kendskab til forud for hændelsen, der førte til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet. Begge disse opgørelser foretages primært på baggrund af de manuelle sagsgennemgange, hvilket beskrives yderligere i de to følgende afsnit. Det bemærkes i den forbindelse, at kommunernes oplysninger, der er anvendt til brug for nedenstående opgørelser, ikke er ensartet i det tilgængelige materiale, hvilket betyder, at resultaterne er behæftet med en vis usikkerhed. Når betegnelsen "identificere" anvendes i det nedenstående, betyder dette således, at det er baseret på de oplysninger, det har været muligt at aflæse af den manuelle sagsgennemgang. Betragtes eksempelvis opgørelsen af antallet af foranstaltninger, der er iværksat, oplyses det antal foranstaltninger, der kan aflæses af sagsmaterialet. Dette udelukker dog ikke, at der kan være iværksat flere foranstaltninger, som det ikke har været muligt at aflæse via den manuelle sagsgennemgang.

4.1

Foranstaltninger på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne

For så vidt angår sagerne vedrørende de børn og unge, som er anbragt forud for nævnsrådet, og som dermed modtager en foranstaltning via lov om social service, indgår der oplysninger herom i dataudtrækket fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat. I 396 sager (svarende til 21 pct.) af de i alt 1.858 sager, som er blevet behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet i perioden fra 1. januar 2019 til 30. april 2021, er børnene/de unge anbragt forud for nævnsrådet. Dette svarer til, at 388 børn/unge (svarende til 21 pct.) er anbragt forud for nævnsrådet ud af de i alt 1.816 børn og unge, der har fået en sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet i perioden fra 1. januar 2019 til 30. april 2021.

I dataudtrækket fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat indgår ikke oplysninger om, hvilke øvrige foranstaltninger via lov om social service børnene/de unge modtager. Derfor er det gennem de manuelle sagsgennemgange undersøgt – via sagsakter fra kommunerne – hvorvidt barnet/den unge modtager mindst en foranstaltning efter lov om social service på tids-

¹⁷ Med "sagsakter" henvises til ufaglige undersøgelser og indstillinger.

punktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne samt i bekræftende fald, hvilke foranstaltninger det drejer sig om.¹⁸ Hertil er det vigtigt at bemærke, at nogle foranstaltninger kan være iværksat som følge af den hændelse, der har ledt til henvisningen til Ungdomskriminalitsnævnet. På baggrund af det tilgængelige materiale er dette dog ikke muligt at fastslå.

I 111 af de i alt 200 sager¹⁹, der er gennemgået manuelt, kan det konkluderes, at barnet/den unge modtager mindst en foranstaltning efter lov om social service på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne.²⁰ Ud af disse 111 sager har det i 108 sager været muligt at identificere, hvilke foranstaltninger der er iværksat. De 108 sager omfatter i alt 149 foranstaltninger, da nogle børn/unge modtager mere end en foranstaltning. Således er der i 73 sager identificeret en foranstaltning, i 30 sager er der identificeret to foranstaltninger, i fire sager er der identificeret tre foranstaltninger, mens der i den resterende sag er identificeret fire foranstaltninger.

Størstedelen af de i alt 149 foranstaltninger er iværksat med baggrund i § 52 i lov om social service. Herunder kontaktpersonstøtte²¹, som er den hyppigst forekommende foranstaltning (54 tilfælde), familiebehandling/familierådgivning eller behandling af barnets eller den unges problemer (31 tilfælde), misbrugsbehandling²² (otte tilfælde), ophold i dagtilbud/uddannelsessted (fire tilfælde), formidling af praktiktilbud (to tilfælde) og støtte i hjemmet (et tilfælde). I tre tilfælde er der igangsat en forebyggende foranstaltning efter § 11, stk. 3 i lov om social service. Slutteligt er der i 46 tilfælde tale om foranstaltninger i form af anbringelse.²³

¹⁸ Det bemærkes, at en tilnærmelsesvis tilsvarende opgørelse blev foretaget i afsnit 4.3 i delevalueringen vedrørende nævnsmødet, samt at data, der dannede grundlag for den opgørelse, ligeledes er omfattet af opgørelsen i indeværende delevaluering. Nedenstående skal således betragtes som en opdatering af afsnit 4.3 i delevalueringen vedrørende nævnsmødet.

¹⁹ Opgørelsen er baseret på den manuelle sagsgennemgang af de 100 sager fra perioden juni til august 2020 samt på den manuelle sagsgennemgang af de 100 sager fra perioden januar til februar 2021. De i alt 200 sager, der er gennemgået i de manuelle sagsgennemgange, vedrører ligeledes 200 forskellige børn og unge.

²⁰ 56 sager i perioden juni til august 2020 og 55 sager i perioden januar til februar 2021.

²¹ "Kontaktpersonstøtte" omfatter betegnelserne "kontaktperson", "støttekontaktperson", "ungevejleder", "ungekonsulent" og "mentorstøtte".

²² Alle foranstaltninger, der omtales som "misbrugsbehandling" (uanset om der henvises til § 52, stk. 3, nr. 3, eller § 52, stk. 3, nr. 9, i lov om social service, eller om der ikke henvises til bestemmelser i lovgivningen) er placeret under denne kategori.

²³ Størstedelen af anbringelserne er gennemført efter § 52 i lov om social service, mens enkelte er gennemført efter § 58 og § 63a i lov om social service.

Kommunens kendskab forud for hændelsen der førte til henvisning

I dette afsnit undersøges, hvorvidt kommunen²⁴ havde kendskab til barnet/den unge forud for den hændelse, der førte til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet.²⁵ Dette er undersøgt på baggrund af den manuelle sagsgennemgang af de 100 sager fra perioden januar til februar 2021.²⁶

”Kendskab til barnet/den unge” er i dette afsnit defineret ved, at mindst ét af punkterne er opfyldt:

- at barnet/den unge tidligere har modtaget foranstaltning(er) efter lov om social service
- at kommunen tidligere har gennemført en børnefaglig undersøgelse af barnet/den unge
- at kommunen tidligere har modtaget underretning(er) om barnet/den unge.²⁷

Opgørelsen viser, at blandt de 100 sager *modtager* barnet/den unge en foranstaltning på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne i 55 af tilfældene, og blandt disse har kommunen i 51 af sagerne haft kendskab til barnet/den unge forud for hændelsen, der førte til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet. Dermed kan det i fire sager, hvor barnet/den unge modtager en foranstaltning på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne, ikke fastslås, at kommunen havde kendskab til barnet/den unge forud for hændelsen, der førte til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet.

For de sager, hvor barnet/den unge *ikke modtager* en foranstaltning efter lov om social service på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne, viser opgørelsen, at kommunen har haft kendskab til barnet/den unge forud for hændelsen, der førte til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet, i 17 ud af i alt 45 sager.

²⁴ Det bemærkes, at der i forbindelse med analysen af kommunernes kendskab til barnet/den unge ikke er indhentet oplysninger om, hvorvidt en anden kommune tidligere har været ansvarlig for barnet/den unge og i den forbindelse har haft kendskab til den pågældende.

²⁵ I devalueringen vedrørende screening og henvisning er der i afsnit 4.4 også foretaget opgørelser af kommunernes kendskab til de børn/unge, der henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet. Det er i denne sammenhæng væsentligt at bemærke, at opgørelserne i de to rapporter ikke er sammenlignelige. Dette skyldes dels, at det i opgørelsen i devalueringen vedrørende screening og henvisning var nødvendigt i forhold til opgørelsens formål at foretage en oversampling af sager vedrørende anden alvorlig kriminalitet, og dels at opgørelserne foretages med forskellige formål og detaljegrader, hvorfor definitionen af kommunens kendskab til børnene/de unge varierer mellem de to opgørelser.

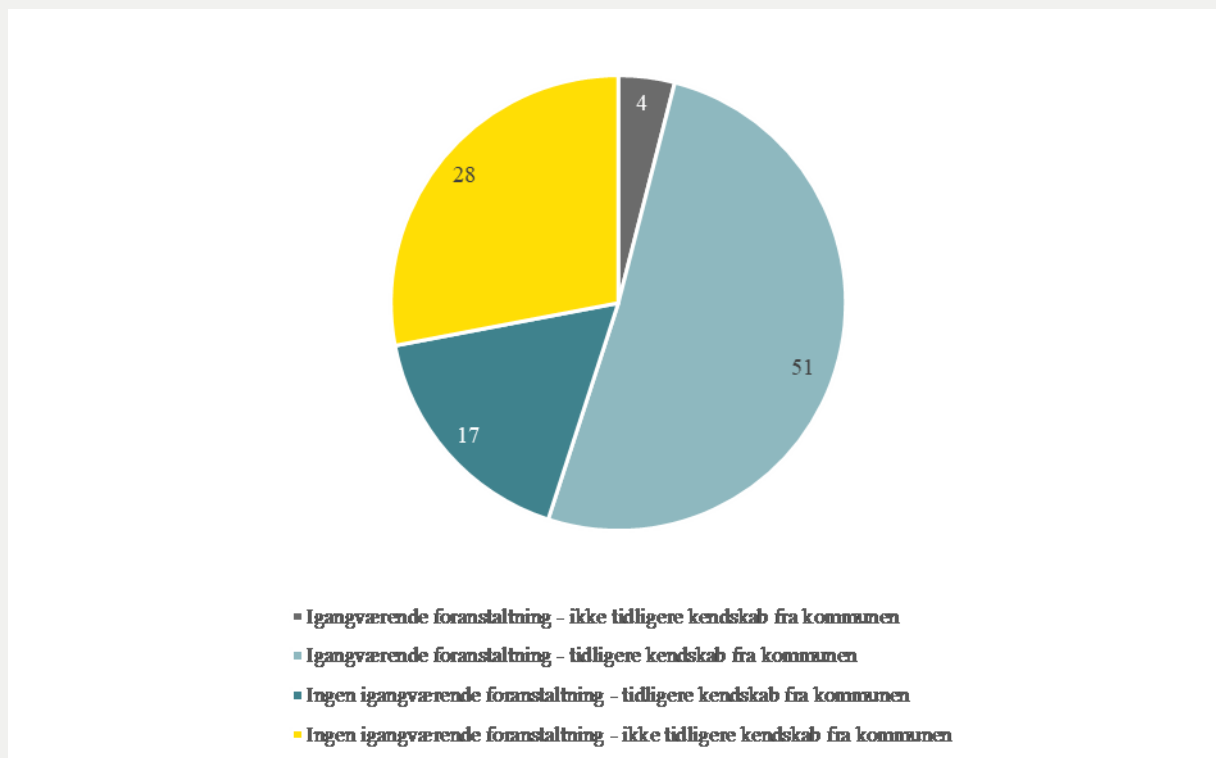
²⁶ De 100 sager, der er gennemgået manuelt til brug for devalueringen vedrørende nævnsmødet, er ikke inkluderet i denne analyse, da denne sagsgennemgang ikke omfattede oplysninger vedrørende kommunens kendskab til barnet/den unge forud for den hændelse, der førte til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet, se også afsnit 2.4.

²⁷ Tidligere modtagne foranstaltning(er) samt underretning(er) kan have været rettet mod familien som helhed såvel som rettet mod barnet/den unge selv.

Opsummerende fremgår af figur 1 de 100 sager fra den manuelle sagsgennemgang fordelt efter, om barnet/den unge modtager en foranstaltning på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne ("igangværende foranstaltning" i figuren), samt efter om kommunen havde kendskab til barnet/den unge forud for den hændelse, der førte til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet ("tidligere kendskab fra kommunen" i figuren).

Figur 1.

Fordeling af 100 sager fra den manuelle sagsgennemgang efter, om barnet/den unge modtager en foranstaltning på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne samt efter, om kommunen havde kendskab til barnet/den unge forud for den hændelse, der førte til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet. Perioden angår januar til februar 2021.

N = 100

Af figur 1 fremgår, at kommunen havde kendskab til barnet/den unge forud for hændelsen, der førte til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet, i 68 af de i alt 100 sager, enten i form af at barnet/den unge tidligere har modtaget foranstaltninger, at kommunen tidligere har foretaget en børnefaglig undersøgelse, eller at kommunen tidligere har modtaget underretninger vedrørende barnet/den unge. De 32 sager, hvor det ikke kan identificeres, at kommunen havde kendskab til barnet/den unge, angår alle sager vedrørende personfarlig kriminalitet.²⁸

²⁸ I forlængelse heraf kan det bemærkes, at det af afsnit 4.4 i devalueringen vedrørende screening og henvisning fremgår, at andelen af sager, hvor kommunen har kendskab til barnet/den unge, er større for sager vedrørende anden alvorlig kriminalitet i forhold til sager vedrørende personfarlig kriminalitet.

Om ungefaglige undersøgelser og indstillinger

Når en sag henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, skal den kommune, der er ansvarlig for barnet/den unge, forelægge sagen for Ungdomskriminalitetsnævnet. Ifølge ungdomskriminalitetslovens §§ 29-30 kan kommunen, til brug for sagens behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet, iværksætte en *ungefaglig undersøgelse* af et barn/en ung, der er henvist til nævnet efter §§ 10-11.²⁹ Den ungefaglige undersøgelse skal anlægge en helhedsvurdering og omfatte oplysninger om barnets/den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber og andre relevante forhold samt afdække ressourcer og problemer hos barnet/den unge og familien, jf. ungdomskriminalitetslovens § 31.

Hvad angår de *10-14-årige*, er det politiet, som henviser sager til Ungdomskriminalitetsnævnet. Ungdomskriminalitetsnævnet anmoder herefter den kommune, der er ansvarlig for barnet/den unge om en ungefaglig undersøgelse, som skal være afsluttet tre uger efter anmodningen, jf. ungdomskriminalitetslovens § 29, stk. 2.

For de *15-17-årige* nedlægger anklagemyndigheden påstand om henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet efter politiets anbefaling om henvisning. Det er i forbindelse med retssagen, at domstolene træffer afgørelse om at henvise sagen til Ungdomskriminalitetsnævnet.³⁰ Kommunen iværksætter af egen drift en ungefaglig undersøgelse, når en 15-17-årig ved dom er henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet. Ifølge ungdomskriminalitetslovens § 30, stk. 2 skal den ungefaglige undersøgelse afsluttes senest en uge før nævnsmødet, der som udgangspunkt afholdes fire uger efter domsafsigelsen.³¹

Ifølge ungdomskriminalitetslovens § 33 skal den ungefaglige undersøgelse resultere i en begrundet *indstilling* om, hvorvidt der er grundlag for at iværksætte en straksreaktion eller et forbedringsforløb, og i bekræftende fald af hvilken art disse bør være. Indstillingen anvendes som grundlag for Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse i sagen, men er ikke bindende for Ungdomskriminalitetsnævnet, der således vil kunne træffe en anden afgørelse end det af kommunen indstillede.³²

²⁹ Ifølge bemærkninger til ungdomskriminalitetsloven kan kommunerne undlade at iværksætte en ungefaglig undersøgelse, hvis sagen allerede er tilstrækkeligt oplyst, eksempelvis hvis der foreligger en nyligt afsluttet børnefaglig undersøgelse.

³⁰ Se mere vedrørende politiets, anklagemyndighedens og domstolenes behandling af sager, der henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, i delevalueringen vedrørende screening og henvisning.

³¹ For ubetingede domme afholdes nævnsmødet senest 14 dage før prøveløsladelses- eller løsladelsestidspunktet.

³² Se bemærkninger til ungdomskriminalitetsloven: <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/201812L00084>

Af § 31 i ungdomskriminalitetsloven fremgår, at den ungefaglige undersøgelse så vidt muligt gennemføres i samarbejde med forældremyndighedsindehavere og barnet/den unge. Videre fremgår af ungdomskriminalitetslovens § 31, stk. 4 og 5, at der som led i undersøgelsen skal indhentes oplysninger fra fagfolk, som allerede har viden om barnets/den unges og familiens forhold, samt at der skal finde en samtale sted med barnet/den unge.

Inddragelse af barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere i den ungefaglige undersøgelse

I den manuelle sagsgennemgang af de 100 sager fra perioden januar til februar 2021 fremgår af de kommunale sagsakter, at der er afholdt samtale med barnet/den unge i forbindelse med udarbejdelsen af den ungefaglige undersøgelse i 99 ud af de 100 sager. I det ene tilfælde, hvor der ikke er afholdt samtale, havde barnet/den unge gennemgået et sygdomsforløb i perioden for udarbejdelsen af den ungefaglige undersøgelse.³³ Desuden fremgår, at der har været afholdt samtale med enten en af eller begge forældremyndighedsindehavere i langt de fleste tilfælde.

De interviewede kommunale repræsentanter beskriver, at barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere i vid udstrækning bidrager med deres synspunkter og samarbejder i forhold til udarbejdelsen af den ungefaglige undersøgelse. Nogle af de interviewede nævner dog også eksempler på tilfælde, hvor barnet/den unge og/eller forældremyndighedsindehavere ikke ønsker at deltage i eller bidrage til den ungefaglige undersøgelse. I sådanne tilfælde kan det ifølge nogle af de interviewede være vanskeligt at udarbejde en fyldestgørende ungefaglig undersøgelse. I forlængelse heraf har en af de interviewede anvendt ungepålæg for at få familien til at samarbejde op til et nævnsmøde.

De interviewede børn/unge og forældremyndighedsindehavere³⁴ er alle adspurgt om deres oplevelse af samarbejdet med kommunen i forbindelse med udarbejdelsen af den ungefaglige undersøgelse, herunder deres oplevelse af at blive spurgt til deres synspunkter og lyttet til.³⁵ Nogle af de interviewede har vanskeligt ved at huske mødet med kommunen forud for nævnsmødet eller mener ikke, at de har deltaget i et møde. En af forældremyndighedsindehaverne siger eksempelvis: ”Vi har været til så mange møder, så selv for mig er det lidt svært at huske fra hinanden”. Blandt de interviewede, der husker at have deltaget i et møde om den unge-

³³ Det fremgår af bemærkninger til ungdomskriminalitetsloven, at en samtale med barnet/den unge kan undlades, hvis barnets/den unges modenhed og sagens karakter taler imod at gennemføre samtalen.

³⁴ Disse interview blev foretaget til brug for delevalueringen vedrørende nævnsmødet, jf. afsnit 2.1.2.

³⁵ Partshøringen af barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere vedrørende den ungefaglige undersøgelse foregår på selve nævnsmødet, jf. bemærkninger til ungdomskriminalitetsloven.

faglige undersøgelse, fremhæves forskelligartede erfaringer. En af de unge siger eksempelvis: ”Jeg fik lov til at byde ind med, hvad jeg synes”, mens en anden ung siger: ”Hun (sagsbehandleren) spurgte mig ikke om noget. Hun sagde bare, at det var nævnet, der ville afgøre, hvad der skulle ske.”

Oplysninger i de ungefaglige undersøgelser

Et af formålene med oprettelsen af Ungdomskriminalitetsnævnet er en sikring af en helhedsorienteret tilgang til vurderingen af barnets/den unges situation. Et element heraf fremgår af ungdomskriminalitetslovens § 31, stk. 2, hvor det er anført, at der ved den ungefaglige undersøgelse skal anlægges en helhedsvurdering, der som udgangspunkt skal omfatte barnets eller den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber samt andre relevante forhold.

Via den manuelle sagsgennemgang af 100 sager fra perioden januar til februar 2021, er det søgt identificeret, hvorvidt oplysninger om disse nævnte forhold er inkluderet i de ungefaglige undersøgelser. I de fleste sager indgår der oplysninger om barnets/den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold samt fritidsforhold og venskaber. For så vidt angår barnets/den unges sundhedsforhold, er der nogle sager, hvor der enten ikke indgår oplysninger herom, eller hvor kommunen har noteret, at dette ikke er relevant. Det fremgår desuden af den manuelle sagsgennemgang, at der i langt størstedelen af sagerne er indhentet oplysninger fra fagfolk³⁶ til brug for den ungefaglige undersøgelse.

Brug af børnefaglige undersøgelser

De interviewede kommunale repræsentanter beskriver, at hvis der i forvejen er kendskab til barnet/den unge via en børnefaglig undersøgelse (lov om social service § 50), afdækkes det, hvorvidt disse oplysninger er relevante at inkludere i – eller om de kan stå i stedet for – den ungefaglige undersøgelse, da indholdet af en ungefaglig undersøgelse i det væsentligste svarer til indholdet af en børnefaglig undersøgelse.³⁷ Ifølge bemærkninger til ungdomskriminalitetsloven kan kommunerne undlade at iværksætte en ungefaglig undersøgelse, hvis sagen allerede er tilstrækkeligt oplyst, eksempelvis hvis der foreligger en nyligt afsluttet børnefaglig undersøgelse.

Flere af de interviewede tilkendegiver, at det kan være vanskeligt at vurdere, i hvilke tilfælde sagen er tilstrækkelig oplyst ved en nylig børnefaglig undersøgelse, og i hvilke tilfælde der bør udarbejdes et supplement til en ældre børnefaglig undersøgelse.³⁸ Nogle af de kommunale

³⁶ Eksempelvis skolelærere, kontaktpersoner, medarbejdere fra anbringelses- og bosteder, medarbejdere fra ungdoms- og fritidsklubber, SSP- og gadeplansmedarbejdere, familiebehandlere, ansatte på misbrugscentre/rusmiddelbehandlere og lægefagligt personale.

³⁷ Jf. bemærkninger til ungdomskriminalitetsloven

³⁸ Se evt. illustration af overvejelser vedrørende brug af børnefaglige undersøgelser frem for eller som supplement til ungefaglige undersøgelser i håndbogen: Ud af kriminalitet og tilbage i travsel – håndbog til behandling af sager omfattet lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (<https://www.ungdomskriminalitetsnaevnet.dk/lovgivning-vejledning/index.html>).

repræsentanter nævner, at de jævnligt indgår i en dialog med medarbejdere fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat vedrørende disse overvejelser. Enkelte af de interviewede fortæller, at de ikke kendte til muligheden for at kunne anvende (dele af) en børnefaglig undersøgelse som substitut for en ungefaglig undersøgelse.

Af den manuelle sagsgennemgang ses, at der i godt en fjerdedel af de 100 sager anvendes børnefaglige undersøgelser eller børnefaglige undersøgelser kombineret med opdaterede oplysninger. I de resterende sager anvendes ungefaglige undersøgelser.

Med udgangspunkt i den ungefaglige undersøgelse skal kommunen som nævnt udarbejde en begrundet indstilling til Ungdomskriminalitetsnævnet om, hvorvidt der er grundlag for at iværksætte en straksreaktion og/eller et forbedringsforløb, og i bekræftende fald hvilken type af foranstaltning den indstiller til. Ifølge bemærkninger til ungdomskriminalitetsloven er det ikke en betingelse, at kommunen redegør for en specifik foranstaltning i et forbedringsforløb. Det vil således være tilstrækkeligt for kommunen at angive, hvilke typer af foranstaltninger der må anses for egnede. Det kan eksempelvis være en angivelse af, at der er brug for støtte i hjemmet, uden at det anføres præcis, hvilken form for støtte der er brug for. For så vidt angår straksreaktioner, skal kommunen dog angive en specifik straksreaktion, så det er tydeligt, hvad barnet/den unge skal gøre for at efterleve reaktionen.

I følgende afsnit belyses kommunernes indstilling til 1) at der ikke skal iværksættes en straksreaktion/et forbedringsforløb, 2) en straksreaktion og 3) et forbedringsforløb, herunder typer af foranstaltninger i forbedringsforløbet. De præsenterede opgørelser er primært baseret på en analyse af indstillingerne³⁹ fra de manuelle sagsgennemgange af i alt 200 sager fra henholdsvis juni til august 2020 og januar til februar 2021.

Ungdomskriminalitetsnævnet er som nævnt ikke forpligtet til at følge kommunens indstilling i forbindelse med afgørelsen i nævnet. I hvilket omfang kommunernes indstillinger følges i nævnsafgørelserne, indgår ikke i indeværende devaluering, da fokus her er på perioden forud for nævnsmødet. Der henvises til en analyse (afsnit 8.3) i devalueringen vedrørende nævnsmødet, som viser, at indstillingerne følges i størsteparten af sagerne, når Ungdomskriminalitetsnævnet træffer afgørelse.

7.1

Indstillinger til at der ikke iværksættes en straksreaktion/et forbedringsforløb

I 63 af de 200 sager fra de manuelle sagsgennemgange indstiller kommunen hverken til straksreaktion eller forbedringsforløb, hvilket svarer til knap en tredjedel af sagerne.⁴⁰ Stort set alle disse 63 sager er henvist på baggrund af personfarlig kriminalitet.

³⁹ Der er i gennemlæsningen anvendt den indstilling, som kommunerne har præsenteret på selve nævnsmødet. Denne kan adskille sig fra den indstilling, som kommunerne har indsendt forud for nævnsmødet, da forhold vedrørende barnet/den unge kan have ændret sig i perioden.

⁴⁰ Det kan i denne sammenhæng bemærkes, at det af devalueringen vedrørende nævnsmødet fremgår, at der i 27 pct. af de 1.035 sager, der er behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet i perioden fra 1. januar 2019 til 31. august 2020, er truffet afgørelse om *ikke* at iværksætte hverken et forbedringsforløb eller en straksreaktion.

I interviewene med de kommunale repræsentanter er der en ensartet beskrivelse af de typer af sager, hvor der ikke indstilles til straksreaktion/forbedringsforløb. Dette vedrører i vid udstrækning sager med børn og unge, hvor der vurderes at være lav risiko for yderligere kriminalitet, og hvor barnet/den unge og dennes familie beskrives som velfungerende på en række parametre. Dette angår særligt børn/unge, der ikke er kendt af kommunen i forvejen, men kan også angå børn/unge, der i begrænset omfang modtager støtte via lov om social service i forvejen, og hvor dette vurderes tilstrækkeligt.

Nogle af de interviewede kommunale repræsentanter beskriver også, at de sager, hvor der ikke indstilles til straksreaktion/forbedringsforløb, kan angå børn/unge, der er meget socialt udsatte, og som i forvejen modtager en række forskellige sociale foranstaltninger, herunder anbringelse. I sådanne tilfælde kan det vurderes mest hensigtsmæssigt, at barnet/den unge fortsætter det allerede etablerede forløb gennem lov om social service, samt at der ikke pålægges tilsyn via ungekriminalforsorgen grundet en afgørelse om et forbedringsforløb.

Beskrivelserne af sager, hvor der indstilles til ikke at iværksætte straksreaktion/forbedringsforløb, svarer i vid udstrækning til beskrivelserne af sager, hvor der i Ungdomskriminalitetsnævnet træffes afgørelser om ikke at iværksætte straksreaktion/forbedringsforløb, jf. devalueringen om screening og henvisning samt devalueringen om nævnsmødet.⁴¹

Enkelte af de interviewede kommunale repræsentanter nævner også eksempler på, at der kan indstilles til ikke at iværksætte straksreaktion eller forbedringsforløb i tilfælde, hvor barnet/den unge vurderes at have behov for en indsats, som Ungdomskriminalitetsnævnet ikke kan træffe afgørelse om, eksempelvis efterskoleophold.

Nogle af de interviewede nævner, at selvom der indstilles til, at der ikke iværksættes straksreaktion/forbedringsforløb, kan den hændelse, der har ledt til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet, foranledige en igangsættelse eller ændring af eksisterende foranstaltninger gennem lov om social service. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis det vurderes, at der

⁴¹ I devalueringen vedrørende screening og henvisning fremgår af kapitel 12, at der blandt flere forskellige fagpersoner er en generel opfattelse af, at det i høj grad er tilfælde af sager vedrørende institutionsanbragte børn/unge med gentagne henvisninger, som i forvejen modtager en række sociale foranstaltninger, sager vedrørende børn/unge som vurderes at være i lav risiko for at begå yderligere kriminalitet samt vedrørende børn/unge med svært nedsat psykisk funktionsevne, hvor der i Ungdomskriminalitetsnævnet træffes afgørelse om hverken at igangsætte forbedringsforløb eller straksreaktion. I devalueringen vedrørende nævnsmødet fremgår af afsnit 8.2.4, at de interviewede nævnsmedlemmer beskriver to typer af sager, hvor der typisk kan træffes afgørelse om ikke at iværksætte et forbedringsforløb/straksreaktion. Den ene type angår børn/unge, der ikke vurderes at være i social mistrivsel eller ikke at være i risiko for at begå yderligere kriminalitet. Den anden type angår børn/unge, der i forvejen modtager en omfattende social indsats efter lov om social service.

er behov for en mindre indgribende forebyggende foranstaltning i form af § 11, stk. 3 i lov om social service.⁴²

7.2

Indstillinger til straksreaktion

Af ungdomskriminalitetslovens § 12 fremgår, at Ungdomskriminalitetsnævnet kan træffe afgørelse om at pålægge barnet/den unge en straksreaktion, som kan bestå i at bidrage til at genoprette forrettet skade eller deltage i andre aktiviteter med genoprettende formål, herunder udføre samfundsnyttigt arbejde.⁴³ I bemærkningerne til ungdomskriminalitetsloven nævnes eksempelvis konfliktmægling, rydde op efter hærværk, vaske brandbiler og gøre rent i offentlige parker.

Blandt de i alt 200 sager, der er gennemgået manuelt, indstiller kommunen i en sag til både en straksreaktion og et forbedringsforløb. Kommunen indstiller i denne sag til, at straksreaktionen kan bestå af rengøring af gerningsstedet, fjernelse af graffiti, eller at barnet/den unge skal vaske brandbiler. Der er således tale om en bred indstilling. Kommunen indstiller i ingen af de 200 sager alene til en straksreaktion.

De fleste af de interviewede kommunale repræsentanter har ikke erfaring med at indstille til en straksreaktion. Nogle af de interviewede kommunale repræsentanter nævner eksempler på, at de har overvejet at indstille til en straksreaktion, i form af at barnet/den unge skulle deltage i et møde med en konfliktrådsrådgiver/konfliktmægler, men at der i en del af disse tilfælde allerede på dette tidspunkt efter episoden, der førte til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet, var etableret konfliktmægling gennem skole eller politi, eller at det allerede var afklaret, at offeret ikke ønskede at indgå i konfliktmægling.

I interviewene peges overordnet på tre barrierer i forhold til brugen af indstillinger til straksreaktioner.⁴⁴ En *barriere* angår tvivl om rammer og retningslinjer for brugen af straksreaktioner, herunder sammenhængen med arbejdsmiljølovgivning og forsikringsmæssige forhold, hvis børn/unge eksempelvis gennem en straksreaktion pålægges at vaske brandbiler eller at gøre rent i offentlige parker. Flere af de interviewede udtrykker på den baggrund tvivl om, hvordan straksreaktionerne i praksis kan udmøntes.

⁴² Af denne bestemmelse fremgår, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde en forebyggende indsats til barnet, den unge eller familien, når det vurderes, at støtte i form af konsulentbistand, netværks- eller samtalegrupper, rådgivning om familieplanlægning eller andre indsatser, der har til formål at forebygge et barns eller en ungs eller familiens vanskeligheder, kan imødekomme barnets eller den ungs behov.

⁴³ I devalueringen vedrørende nævnsmødet ses af kapitel 8, at der i perioden fra 1. januar 2019 til 31. august 2020 samlet set er truffet afgørelse om en straksreaktion i tre pct. af sagerne (21 sager).

⁴⁴ Se også barrierer for afgørelser vedrørende straksreaktioner i afsnit 8.5 i devalueringen vedrørende nævnsmødet.

En anden barriere for indstillinger til straksreaktioner, som nogle af de kommunale repræsentanter nævner, angår vurderingen af, at der i praksis ofte ikke vil være tale om en hurtig reaktion, da der kan gå forholdsvis lang tid fra hændelsen, der har ført til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet, til afholdelse af nævnsmødet.⁴⁵ Det betyder eksempelvis, at oprydning efter hærværk som en straksreaktion ikke vurderes at have den ønskede mening ifølge nogle af de kommunale repræsentanter.⁴⁶

En tredje barriere for indstillinger til straksreaktioner vedrører manglende kendskab til lovgivningen og manglende indsigt i, hvad straksreaktioner er. Nogle af de interviewede kommunale repræsentanter nævner selv, at de er i tvivl om, hvorvidt de reelt ved, hvad straksreaktioner er, og hvad det vil sige at indstille til en straksreaktion. En af de interviewede siger eksempelvis:

Jeg ved ikke nok om, hvad en straksreaktion er. Jeg var inde i loven og læse om det og forstod det stadig ikke helt. Så vil jeg hellere indstille til noget, som minder om det, jeg kender fra serviceloven.

Nogle af de interviewede efterspørger en vejledning til, i hvilke tilfælde der er grundlag for at indstille til straksreaktioner, hvilke straksreaktioner der eksempelvis vil kunne anvendes, og hvordan de helt konkret kan udmøntes i praksis.

Et af formålene med at etablere Ungdomskriminalitetsnævnet var at bidrage til en mere ensartet praksis på tværs af landet i forhold til behandlingen af sager vedrørende børn/unge med alvorlig kriminel adfærd. Forskelle i kendskabet til lovgivningen vedrørende straksreaktioner vil antageligvis indebære forskelle i tilbøjeligheden til at indstille til en straksreaktion, hvilket igen kan lede til en forskel, når det kommer til at træffe afgørelse om en straksreaktion.⁴⁷

7.3

Indstillinger til forbedringsforløb

Et af formålene med oprettelsen af Ungdomskriminalitetsnævnet er at fastsætte længerevarende forbedringsforløb, der er individuelt tilpasset barnet/den unges situation og sagens omstændigheder, således at barnet/den unge understøttes i en kriminalitetsfri tilværelse. I den

⁴⁵ Af afsnit 11.3 i delevalueringen vedrørende screening og henvisning fremgår en analyse vedrørende den gennemsnitlige tid fra gerningstidspunkt til afholdelse af nævnsmødet, som er baseret på den manuelle sagsgennemgang. Heraf ses, at der gennemsnitligt går knap fire måneder for de 10-14-årige, og godt syv måneder for de 15-17-årige.

⁴⁶ De to ovenfor nævnte barrierer nævnes også blandt nævnsmedlemmerne som barrierer for at træffe afgørelser om straksreaktioner, se afsnit 8.5. i delevalueringen vedrørende nævnsmødet.

⁴⁷ Af afsnit 8.5 i delevalueringen vedrørende nævnsmødet fremgår det, at en barriere for at træffe afgørelse om straksreaktioner angår, at kommunerne sjældent indstiller til straksreaktioner. Dette eksemplificeres ved, at det kan være vanskeligt at træffe afgørelse om renholdelse af offentlige parker, hvis ikke kommunen på forhånd har undersøgt mulighederne herfor, og det er afklaret, at en sådan afgørelse kan realiseres.

forbindelse beskriver nogle af de interviewede kommunale repræsentanter, at de til brug for udarbejdelsen af indstillingerne anvender et standardiseret risikovurderingsredskab kaldet YLS/CMI, der anvendes specifikt i forhold til vurdering af risiko for ungdomskriminalitet.⁴⁸ Redskabet bidrager blandt andet til at identificere omfanget af behovet for støtte, samt hvilke indsatser der bør prioriteres, således at indstillingen kan adressere barnets/den unges individuelle forhold.

For så vidt angår indstillinger til forbedringsforløb i form af indstillinger til anbringelse, indgår der oplysninger herom i dataudtrækket fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat. Heraf fremgår, at der indstilles til anbringelse i 418 sager (svarende til 22 pct.) af de i alt 1.858 sager, som er blevet behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet i perioden fra 1. januar 2019 til 30. april 2021.

I dataudtrækket fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat er det ikke muligt at se, hvad kommunerne i øvrigt indstiller til i forbindelse med et forbedringsforløb. Derfor er mere detaljerede oplysninger om indholdet i de indstillede forbedringsforløb opgjort på baggrund af manuelle sagsgennemgange af i alt 200 sager, hvoraf kommunen har indstillet til et forbedringsforløb i 137 sager.⁴⁹ Kommunernes oplysning om indholdet i de indstillede forbedringsforløb er dog ikke ensartet i det tilgængelige materiale, hvorfor nedenstående opgørelser kan være behæftet med en vis usikkerhed.

I de 137 sager, hvor der er indstillet til forbedringsforløb, er der indstillet til i alt 266 foranstaltninger, da kommunerne i nogle sager indstiller til, at et barn/en ung skal modtage flere foranstaltninger i et forbedringsforløb. Således er der i 61 sager identificeret indstilling til alene én foranstaltning, i 38 sager identificeret indstilling til to foranstaltninger, i 24 sager identificeret indstilling til tre foranstaltninger, i 13 sager identificeret indstilling til fire foranstaltninger, og i en sag er der indstillet til fem foranstaltninger.

Blandt de i alt 266 indstillede foranstaltninger er den hyppigst forekommende kontaktpersonstøtte⁵⁰, som der er indstillet til i 79 tilfælde. Derudover indstilles der til familiebehandling/familierådgivning eller behandling af barnets/den unges problemer i 49 tilfælde, ophold i ungdomsklub, på et uddannelsessted eller i en fritidsaktivitet i 47 tilfælde, at barnet/den unge skal være hjemme på et nærmere fastsat tidspunkt i 13 tilfælde, at barnet/den unge skal indgå

⁴⁸ Se mere på Socialstyrelsens hjemmeside: <https://socialstyrelsen.dk/unge/kriminalitet/redskaber/dokumentationssystem/redskabet-yls-cmi>

⁴⁹ Det bemærkes, at følgende opgørelse udelukkende opgør foranstaltninger efter §§ 13 - 14 i ungdomskriminalitetsloven, hvorfor eksempelvis indstillinger til afbrydelse af samvær (jf. § 18, stk. 2 i ungdomskriminalitetsloven) ikke er inkluderet.

⁵⁰ "Kontaktpersonstøtte" omfatter betegnelserne "kontaktperson", "støttekontaktperson", "ungevejleder", "ungekonsulent" og "mentorstøtte".

i misbrugsbehandling⁵¹ i 12 tilfælde, samt at barnet/den unge skal have formidlet et praktiktilbud i otte tilfælde. Desuden indstilles der i tre tilfælde til, at barnet/den unge skal modtage støtte i hjemmet, i et tilfælde indstilles der til, at barnet/den unge skal indgå i et døgnophold og ligeledes i et tilfælde indstilles der til, at barnet/den unge skal indgå i en aflastningsordning. I 12 tilfælde indstilles der til andre former for hjælp, hvilket eksempelvis omfatter vrede-håndtering. Slutteligt indstilles der i 41 tilfælde til anbringelse.

7.4

Samtykke til indstillinger

Af ungdomskriminalitetslovens § 33 fremgår blandt andet, at kommunens indstilling skal indeholde oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaverne og barnet/den unge stiller sig til foranstaltningerne.

I tre fjerdedele af de 100 sager fra perioden januar og februar 2021, der er gennemgået manuelt, samtykkes der til det forbedringsforløb, som kommunen indstiller til.

Betrages alene de sager, hvor kommunen indstiller til anbringelse, samtykker en mindre andel af børnene/de unge og forældrene, end hvad der er tilfældet for indstillinger til forbedringsforløb generelt. Dog gives der også samtykke til anbringelse i cirka to tredjedele af sagerne fra både forældremyndighedsindehaver(e) og den unge, der er fyldt 15 år, mens det i enkelte sager alene er enten forældremyndighedsindehaver(e) eller den unge, der er fyldt 15 år, der samtykker.

I de tilfælde, hvor der ikke samtykkes til forbedringsforløb, herunder også anbringelse, har det i de fleste tilfælde ikke været muligt i de kommunale sagsakter at identificere børnenes/de unges forklaringer herpå. De forklaringer, som trods alt fremgår af den manuelle sagsgennemgang, omfatter eksempelvis, at et barn/en ung ikke samtykker til at skulle deltage i en fritidsaktivitet, fordi pågældende hellere vil bruge tid med sine venner, at et barn/en ung mener, at det ikke vil være godt for hans udvikling og trivsel, hvis han bliver anbragt, da han i så fald vil mangle sin frihed samt at et barn/en ung ikke samtykker til at blive anbragt, da han mener, at hans dårlige adfærd vil eskalere, hvis han anbringes med lignende børn/unge.

7.5

Indstilling til at barnet/den unge fritages fra at deltage på nævnsmødet grundet nedsat psykisk funktionsevne

I særlige tilfælde kan der afholdes et nævnsmøde uden barnets/den unges deltagelse, hvis sagen er tilstrækkeligt oplyst, og barnets/den unges forhold taler for, at sagen behandles uden

⁵¹ Alle foranstaltninger, der omtales som "misbrugsbehandling" (uanset om der henvises til § 13, stk. 1, nr. 4, eller § 13, stk. 1, nr. 9, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller om der ikke henvises til bestemmelser i loven) er placeret under denne kategori.

dennes tilstedeværelse, jf. ungdomskriminalitetslovens § 38, stk. 3. Dette kan eksempelvis være begrundet i psykisk sygdom.⁵²

I interviewene er de kommunale repræsentanter adspurgt, hvorvidt de har erfaring med sager med børn/unge med nedsat psykisk funktionsevne, og hvorvidt de for nogle af disse sager har indstillet til Ungdomskriminalitetsnævnet, at barnet/den unge fritages fra at deltage på nævns mødet grundet dennes nedsatte psykiske funktionsevne.

De fleste af de interviewede fortæller i den forbindelse om sager, som de har behandlet til Ungdomskriminalitetsnævnet, hvor barnet/den unge har haft en nedsat psykisk funktionsevne. Nogle af de interviewede nævner, at en del børn/unge har lettere nedsat psykisk funktionsevne, eksempelvis relateret til koncentrationsvanskeligheder. Derudover nævner nogle også eksempler på børn/unge med sværere grader af nedsat psykisk funktionsevne, som kan være tilknyttet kommunens handicapafdeling.

Enkelte af de interviewede kommunale repræsentanter fortæller, at de i få tilfælde har indgivet en indstilling til Ungdomskriminalitetsnævnet om, at barnet/den unge fritages fra at deltage på nævns mødet grundet dennes (svært) nedsatte psykiske funktionsevne. I nogle tilfælde har Ungdomskriminalitetsnævnet givet afslag, mens indstillingen i andre tilfælde er imødekommet. En af de interviewede nævner også et tilfælde, hvor nævns mødet blev udsat, indtil den unge havde gennemgået en psykiatrisk udredning. I to ud af de 200 sager i de manuelle sagsgennemgange har kommunen anmodet om, at barnet/den unge skulle fritages fra at deltage på nævns mødet grundet den unges svært nedsatte psykiske funktionsevne. I begge tilfælde blev anmodningen imødeset.

Flere af de interviewede kommunale repræsentanter nævner forskellige overvejelser med hensyn til at indstille til, at et barn/en ung med svært nedsat psykisk funktionsevne fritages fra deltagelse på nævns mødet. En del nævner vigtigheden af, at børnene/de unge får mulighed for at give deres synspunkter til kende i forbindelse med deres egen sag. Nogle påpeger i den forbindelse, at det, særligt for denne gruppe af børn/unge, er væsentligt, at barnet/den unge på bedst mulig vis er forberedt på nævns mødet. En af de interviewede fortæller eksempelvis:

Langt hen ad vejen vil vi gerne, at børnene/de unge deltager på nævns mødet. Så vil vi hellere lægge noget energi i møderne med børnene/de unge inden i forhold til at forklare, hvad der sker på nævns mødet, og hvem sidder hvor. Og så bruger vi også energi på at forklare efterfølgende. Om det så har givet mening for dem, det kan man altid diskutere.

I forlængelse heraf nævner nogle af de interviewede, at det kan være en vanskelig opgave at forklare om Ungdomskriminalitetsnævnet til nogle af disse børn/unge med svært nedsat psykisk funktionsevne.

⁵² Jf. bemærkninger til ungdomskriminalitetsloven.

Se mere om børn/unge med nedsat psykisk funktionsevne og de hensyn, der tages til deres deltagelse på nævnsmøder, i devalueringen vedrørende nævnsmødet.

En del af de interviewede påpeger desuden, at enkelte af disse sager vedrørende børn/unge med svært nedsat psykisk funktionsevne burde kunne undtages fra behandling i Ungdoms-kriminalitetsnævnet. Dette uddybes yderligere i kapitel 12 i devalueringen vedrørende screening og henvisning.

Igangværende foranstaltninger og indstillinger

Af ungdomskriminalitetslovens § 33 fremgår blandt andet, at der – såfremt barnet/den unge i forvejen er underlagt foranstaltninger efter § 52 i lov om social service – i indstillingen skal tages stilling til, om disse foranstaltninger bør videreføres i regi af ungdomskriminalitetsloven. I indeværende kapitel undersøges det, i hvilket omfang kommunerne indstiller til, at foranstaltninger, som barnet/den unge tidligere har modtaget via lov om social service, videreføres. I denne sammenhæng er betegnelsen ”videreførelse” operationaliseret ved, at *typen* af indstillede foranstaltninger efter ungdomskriminalitetsloven tilsvarende *typen* af foranstaltninger efter lov om social service, som den unge modtager på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne. Det er her vigtigt at bemærke, at der kan være indholdsmæssige forskelle i den konkrete indsats inden for de enkelte foranstaltningstyper. Eksempelvis kan der i en sag være forskel på antallet af timer med kontaktpersonstøtte for henholdsvis den igangværende foranstaltning og den foranstaltning, der indstilles til.

Hvad angår anbringelse, indgår der i dataudtrækket fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat både oplysninger om, hvorvidt barnet/den unge er anbragt forud for nævnsmødet, og om hvorvidt kommunen har indstillet til anbringelse i et forbedringsforløb. Som beskrevet i afsnit 4.1, er barnet/den unge anbragt forud for nævnsmødet i 396 af de i alt 1.858 sager. I 83 pct. af disse 396 sager indstilles der til, at en igangværende foranstaltning om anbringelse videreføres i regi af ungdomskriminalitetsloven. Omvendt er der således i 17 pct. af tilfældene ikke indstillet til anbringelse, selvom den unge var anbragt forud for nævnsmødet.

Som det ligeledes fremgår af afsnit 4.1, modtager en del af børnene/de unge dog også andre typer af foranstaltninger gennem lov om social service på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne (benævnes også ”igangværende foranstaltninger”). I dataudtrækket fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat indgår der ikke oplysninger om, hvilke øvrige foranstaltninger via lov om social service, børnene/de unge modtager, samt hvilke foranstaltninger kommunerne i øvrigt indstiller til i forbindelse med et forbedringsforløb. Derfor er det i stedet med udgangspunkt i de manuelle sagsgennemgange af de i alt 200 sager undersøgt, i hvilket omfang igangværende foranstaltninger videreføres.

For 105 sager⁵³, hvor det har været muligt at identificere, at barnet/den unge modtager foranstaltninger via § 52, § 58 eller § 63 a i lov om social service, er der foretaget en overordnet

⁵³ I tre af de 108 sager, der indgår i opgørelsen i afsnit 4.1, modtager barnet/den unge foranstaltninger via § 11 stk. 3, i lov om social service, som ikke er inkluderet i denne opgørelse.

sammenligning med de foranstaltninger, kommunen har indstillet til at indgå i et forbedringsforløb, jf. ungdomskriminalitetslovens §§ 13-14.⁵⁴ Det bemærkes, at foranstaltningerne, det er muligt for kommunalbestyrelserne at træffe afgørelse om jf. § 52 i lov om social service, i vid udstrækning tilsvare foranstaltningerne, det er muligt for Ungdomskriminalitetsnævnet at træffe afgørelse om jf. §§ 13-14 i ungdomskriminalitetsloven, men at disse ikke er identiske.

I 34 af de 105 sager er det identificeret, at alle igangværende foranstaltninger indstilles til at blive videreført i et forbedringsforløb efter ungdomskriminalitetsloven.⁵⁵ Størsteparten af disse sager vedrører tilfælde, hvor barnet/den unge modtager enten kontaktpersonstøtte eller er anbragt på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne, og hvor der indstilles til tilsvarende foranstaltning i et forbedringsforløb.

I 41 sager er det identificeret, at kommunen har indstillet til, at mindst en af de igangværende foranstaltninger skal videreføres i et forbedringsforløb efter ungdomskriminalitetsloven. I 34 af disse sager har kommunen indstillet til *flere* foranstaltninger end antallet af barnets/den unges igangværende foranstaltninger. Herudover har kommunen i fem sager indstillet til *færre* foranstaltninger end antallet af barnets/den unges igangværende foranstaltninger, mens kommunerne i to sager har indstillet til det samme antal foranstaltninger, som antallet af barnets/den unges igangværende foranstaltninger, men har foretaget *ændringer* i forhold til en af foranstaltningerne.

I 30 sager vurderes det, at der ikke indstilles til, at nogle af børnenes/de unges igangværende foranstaltninger skal videreføres i et forbedringsforløb efter ungdomskriminalitetsloven.⁵⁶ I cirka to tredjedele af disse sager har kommunen indstillet til, at der ikke iværksættes straksreaktion/forbedringsforløb.

Overordnet set viser opgørelsen således, at der i 75 af de 105 sager indstilles til, at *mindst en* af de igangværende foranstaltninger skal videreføres i et forbedringsforløb efter ungdomskriminalitetsloven, mens der ikke indstilles til, at nogle af børnenes/de unges igangværende foranstaltninger skal videreføres i et forbedringsforløb efter ungdomskriminalitetsloven i de resterende 30 sager.

⁵⁴ Der er i sammenligningen taget udgangspunkt i de opgørelser, der er foretaget vedrørende henholdsvis foranstaltninger via lov om social service på tidspunktet for kommunens udarbejdelse af sagsakterne (afsnit 4.1) og indstillinger til forbedringsforløb (afsnit 7.3).

⁵⁵ I denne forbindelse skal det igen bemærkes, at det ikke på baggrund af det tilgængelige materiale er muligt at afgøre, hvorvidt foranstaltningerne efter lov om social service er iværksat som følge af den hændelse, der har ledt til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet, eller er iværksat i forbindelse med kommunens udarbejdelse af sagsakterne. Dette beskrives desuden i afsnit 4.1.

⁵⁶ Det vides ikke, hvor stor en andel af disse foranstaltninger, der videreføres efter lov om social service.

Overvejelser vedrørende videreførelse af igangværende foranstaltninger

I interviewene med de kommunale repræsentanter fremgår forskellige overvejelser om at indstille til, hvorvidt nogen – og i så fald hvor mange – igangværende foranstaltninger gennem lov om social service der skal videreføres til et forbedringsforløb gennem ungdomskriminalitetsloven.

Nogle af de kommunale repræsentanter nævner, at udgangspunktet for vurderingen af, hvorvidt igangværende foranstaltninger bør videreføres, er karakteren af barnets/den unges problemer, herunder hvorvidt det vurderes, at de enkelte foranstaltninger har til formål at adressere kriminalitetsproblemer. En af de interviewede kommunale repræsentanter udtrykker det således:

Til en start kigger vi altid på, hvilke foranstaltninger der er i forvejen for at finde ud af, om det er tilstrækkeligt, og om det skal videreføres. I forhold til det er der jo en distinktion i, om det skal videreføres efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet eller blive i serviceloven. Den unge kan jo godt have en foranstaltning, som vi ikke tænker skal med i indstillingen til et forbedringsforløb, fordi det ikke har noget at gøre med det kriminalpræventive. Så det er ikke alle foranstaltningerne, som nødvendigvis bliver til forbedringsforløbsforanstaltninger.

Yderligere nævnes der i interviewene eksempler på, at det kan være fordelagtigt at videreføre foranstaltninger via et forbedringsforløb, hvis det har været vanskeligt at få barnet/den unge motiveret til at indgå i de igangværende foranstaltninger gennem lov om social service. En af de interviewede udtrykker det således:

Det er jo en anden grad af alvor, når foranstaltningen er en del af et forbedringsforløb. Så man kan sige til den unge, at "du skal faktisk medvirke". Det kan være givtigt, fordi den unge hen ad vejen kan opdage, at det rykker faktisk noget. Så på den måde kan det være rigtig godt med et forbedringsforløb på nogle foranstaltninger, vi havde bakset rundt med i forvejen.

Kvaliteten af materialet fra kommunerne

Blandt de tidligere interviewede nævnsmedlemmer har flere en opfattelse af, at sagsmaterialet fra kommunerne til brug for sagens behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet har været af varierende kvalitet og uensartet på tværs af kommunerne. Det tyder dog på, at der har været en udvikling i retning af forbedret kvalitet og større ensartethed, som beskrives i nedenstående.

I spørgeskemaundersøgelsen fra efteråret 2020 er nævnsmedlemmer og børnesagkyndige adspurgt, i hvor stor en del af sagerne de vurderer, at materialet fra kommunen indeholder tilstrækkelige oplysninger om barnet/den unge, samt i hvor stor en del af sagerne de vurderer, at kommunerne i tilstrækkelig grad begrundet indholdet i indstillingen. 87 pct. af respondenterne angiver, at materialet indeholder tilstrækkelige oplysninger i mere end halvdelen af sagerne, mens 78 pct. angiver, at indholdet i indstillingen er begrundet i mere end halvdelen af sagerne. Heraf er det henholdsvis 33 pct. og 22 pct. af alle respondenterne, der angiver, at dette er tilfældet i mere end 90 pct. af sagerne.

I interviewene fra medio 2020 nævner flere af nævnsmedlemmerne eksempler på, at materialet fra kommunerne ikke vurderes at være godt nok. Hvad angår *de ungefaglige undersøgelser* nævnes eksempler på, at materialet er uoverskueligt eller for omfangsrigt, herunder indeholder en række forskellige bilag, der vurderes at være forældede eller irrelevante på anden vis. Hvad angår kvaliteten af de ungefaglige undersøgelser nævner nogle af nævnsmedlemmerne desuden eksempler på, at der udestår oplysninger om relevante forhold vedrørende barnet/den unge. Enkelte af de interviewede nævnsmedlemmer har oplevet, at nævnsmødet på den baggrund blev udsat. Af devalueringen vedrørende nævnsmødet fremgår af afsnit 7.1 en opgørelse af, i hvor mange tilfælde et nævnsmøde er blevet udsat, fordi oplysningsgrundlaget ikke var tilstrækkeligt. Af opgørelsen kan udledes, at der i 130 ud af 1.035 sager har været en udsættelse af nævnsmødet, og at årsagen til udsættelse i mere end en tredjedel af sagerne var, at oplysningsgrundlaget ikke var tilstrækkeligt.

I de tilfælde hvor *indstillingen*, ifølge de interviewede nævnsmedlemmer, ikke vurderes at være godt nok udarbejdet, nævnes eksempelvis, at der mangler begrundelse for det konkrete indhold i indstillingen. Der peges også på eksempler, hvor kommunerne indstiller til foranstaltninger med henvisning til lov om social service eller indstiller til foranstaltninger, som Ungdomskriminalitetsnævnet ikke kan træffe afgørelse om, herunder psykiatrisk udredning eller efterskoleophold. I de manuelle sagsgennemgange af i alt 200 sager ses også, at der i nogle indstillinger er henvisninger til lov om social service, samt at kommunen i nogle tilfælde har indstillet til psykiatrisk/psykologisk udredning/behandling eller efterskoleophold.

Blandt flere af de interviewede kommunale repræsentanter er der dels en opfattelse af, at kvaliteten af de ungefaglige undersøgelser og indstillinger er relateret til korte tidsfrister, jf. nedenstående afsnit 10.2, dels har nogle en opfattelse af, at det ikke er helt tydeligt, hvilke krav der er til de ungefaglige undersøgelser og indstillingerne. Der nævnes eksempelvis tvivl

om, hvornår sagen kan siges at være tilstrækkeligt belyst, herunder i hvilket omfang der bør indhentes statusudtalelser fra fagfolk, jf. ungdomskriminalitetslovens § 31, stk. 4.

Nogle af de kommunale repræsentanter nævner i den forbindelse, at de har god erfaring med at kontakte Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat for vejledning ved tvivlsspørgsmål samt at anvende dokumentet ”håndbog til behandling af sager omfattet af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet”.⁵⁷

I interviewene med nævnsmedlemmerne påpeger nogle af de interviewede, at der har været en udvikling i retning af, at kvaliteten af materialet fra kommunerne er højnet i takt med øget erfaring med behandling af sager til Ungdomskriminalitetsnævnet.⁵⁸ Dette fremgår også af nogle af interviewene med de kommunale repræsentanter. En af de interviewede udtrykker eksempelvis:

Vi tænker måske ikke, at der har været stort fokus på at klæde kommunerne på i starten i forhold til at kunne træde ind i det her som professionelle. Men vi har brugt tid og ressourcer på at sætte os ind i lovgivningen, og der er sket en stor udvikling fra vores første nævnsmøde.

Af de manuelle sagsgennemgange ses også en forskel med hensyn til indholdet i indstillingerne mellem de to perioder, hvor sagerne er gennemgået. Hvad angår indstillinger, hvor der er henvisninger til lov om social service, tenderer dette til at være hyppigere forekommende i de 100 sager fra perioden juni til august 2020, end i de 100 sager fra perioden januar til februar 2021. Indstillinger til efterskoleophold er kun forekommende blandt sagerne i den førstnævnte periode.

Med hensyn til oparbejdelsen af erfaring med behandling af sager til Ungdomskriminalitetsnævnet er der qua det forskellige omfang af sager i kommunerne også stor forskel på de enkelte sagsbehandlers mulighed for at oparbejde erfaring, jf. tabel 1. Blandt de interviewede kommunale repræsentanter forekommer også at være forskel på, hvordan behandlingen af sager til Ungdomskriminalitetsnævnet er organiseret i kommunen. I nogle kommuner beskrives en formaliseret procedure, hvor sagsbehandlere får rådgivning af udpegede nøglepersoner med særligt kendskab til Ungdomskriminalitetsnævnet. I andre kommuner beskrives behandlingen af sager til Ungdomskriminalitetsnævnet mere løst struktureret, hvor sagsbehandlere ved mere uformelle samtaler kan rådføre sig hos kolleger, der tidligere har behandlet sager til nævnet. For disse kommuner afspejler forskellen ikke omfanget af sager, som kommunerne behandler til Ungdomskriminalitetsnævnet.

⁵⁷ Link til håndbogen: <https://www.ungdomskriminalitetsnaevnet.dk/lovgivning-vejledning/index.html>

⁵⁸ I devalueringen vedrørende screening og henvisning fremgår det desuden, at der, ifølge de interviewede screeningsmedarbejdere, har været en positiv udvikling i forhold til brugbarheden af det materiale, som de modtager fra kommunerne i forbindelse med sager om anden alvorlig kriminalitet.

Det bemærkes desuden, at skabeloner til ungefaglige undersøgelser og indstillinger medio 2021 blev integreret i it-løsningen DUBU (Digitalisering – Udsatte Børn og Unge), som størstedelen af landets kommuner anvender i sagsbehandlingen af sager vedrørende børn og unge. Flere af de interviewede kommunale repræsentanter nævner, at integrationen af skabelonerne i DUBU har lettet den administrative del af udarbejdelsen af materialet samt struktureringen heraf. Der nævnes eksempelvis, at det er lettere at trække relevante oplysninger fra en tidligere børnefaglig undersøgelse ind i den ungefaglige undersøgelse, og at systemet hjælper med at strukturere øvrigt materiale i bilag. Således kan der på denne baggrund også være sket ændringer i retning af et mere struktureret og ensartet format i de ungefaglige undersøgelser og indstillinger siden interviewene med nævnsmedlemmerne medio 2020.

Et af formålene med at etablere Ungdomskriminalitetsnævnet var at bidrage til en mere ensartet praksis i forhold til behandlingen af sager vedrørende børn/unge med alvorlig kriminell adfærd på tværs af landet. Med hensyn til kommunernes udarbejdelse af ungefaglige undersøgelser og indstillinger til brug for behandlingen af sagerne i Ungdomskriminalitetsnævnet synes der at have været en udvikling i retning af mere ensartethed i takt med øget erfaring blandt kommunerne og en integration af skabelonerne i DUBU. Blandt de forskellige interviewede kommunale repræsentanter forekommer der dog at være forskel på kendskabet til ungdomskriminalitetsloven blandt andet med hensyn til straksreaktioner, jf. afsnit 7.2.

Hvad angår de 10-14-årige, anmoder Ungdomskriminalitetsnævnet den kommune, der er ansvarlig for barnet/den unge, om en ugefaglig undersøgelse, som skal være afsluttet tre uger efter anmodningen, jf. ungdomskriminalitetslovens § 29, stk. 2. For de 15-17-årige skal kommunen sende sagens akter og indstillingen til blandt andet Ungdomskriminalitetsnævnet senest en uge før nævnsmødet, jf. ungdomskriminalitetslovens § 35. Som tidligere nævnt er udgangspunktet, at nævnsmødet afholdes fire uger efter domsafsigelsen.

Det bemærkes, at opgørelserne er baseret på en manuel sagsgennemgang af sager, der er omfattet af en sagsophobning ved Ungdomskriminalitetsnævnet som følge af perioden med nedlukning grundet situationen vedrørende COVID-19.

10.1

Fristoverholdelse

Ved brug af den manuelle sagsgennemgang af de 100 sager fra perioden januar til februar 2021 er der foretaget opgørelser af kommunernes overholdelse af tidsfristerne for henholdsvis de 10-14-årige og de 15-17-årige. Den manuelle sagsgennemgang omfatter 29 sager vedrørende 10-14-årige og 71 sager vedrørende 15-17-årige.

For de 10-14-årige er det undersøgt, i hvor mange sager der maksimalt går 21 dage, fra at Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat fremsender en anmodning om en ugefaglig undersøgelse, til at kommunen sender sagsakterne til sekretariat. Opgørelsen vedrører udelukkende tilfælde, hvor nævnsmødet ikke har været udsat, og omfatter således i alt 24 sager.

I 13 af de 24 sager har kommunen fremsendt sagsakterne senest 21 dage efter anmodningen fra sekretariatet. I fire sager er sagsakterne fremsendt mellem en og syv dage efter fristen på 21 dage, mens sagsakterne i syv sager er fremsendt mellem otte dage og fire uger efter fristen på 21 dage. For de fleste af de sager, hvor fristen er overskredet, har tidsperioden for udarbejdelsen af den ugefaglige undersøgelse inkluderet jul og/eller nytår. I cirka halvdelen af disse sager anmoder kommunen Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat om fristforlængelse og får dette bevilliget.⁵⁹

Betragtes i stedet kommunernes fremsendelse af sagsakter i relation til tidspunktet for afholdelsen af nævnsmødet, ses det af den manuelle sagsgennemgang, at sagsakterne, i 23 af de

⁵⁹ Det bemærkes, at Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat som udgangspunkt fastholder de for kommunerne fastsatte frister. I nogle tilfælde har kommunerne efter anmodning fået forlænget fristen for at fremsende sagsakterne, hvis der ved fremsættelse af anmodningen ikke var udsigt til, at sagen kunne behandles inden for eller kort tid efter fristen for afholdelse af nævnsmødet.

24 sager vedrørende 10-14-årige, er fremsendt senest syv dage inden afholdelsen af nævnsmødet, mens sagsakterne i den resterende sag er fremsendt seks dage inden afholdelsen af nævnsmødet.

For de 15-17-årige er der foretaget en opgørelse af antallet af sager, hvor kommunen har fremsendt sagsakterne til Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat senest syv dage inden afholdelsen af nævnsmødet. Opgørelsen vedrører udelukkende tilfælde, hvor nævnsmødet ikke har været udsat, og omfatter således i alt 69 sager.

I næsten alle sagerne vedrørende 15-17-årige (66 sager) sender den ansvarlige kommune sagsakterne til Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat senest syv dage inden nævnsmødet. I de tre sager, hvor dette ikke er tilfældet, sender den ansvarlige kommune sagsakterne seks dage inden afholdelsen af nævnsmødet.

Som nævnt er udgangspunktet, at nævnsmødet afholdes fire uger efter domsafsigelsen.

10.2

Kommunernes vurdering af tidsfristerne

De fleste af de interviewede kommunale repræsentanter har opfattelsen af, at det er en kort tidsfrist, der kan være vanskelig at efterleve. Der peges hyppigt på to typer af sager, hvor det især vurderes vanskeligt at overholde tidsfristerne.

Det ene tilfælde angår sager, *hvor barnet/den unge ikke er kendt af kommunen i forvejen*. I disse tilfælde vurderes det hensigtsmæssigt at bruge mere tid på at holde møder med barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere. Flere af de interviewede påpeger, at det er afgørende at forsøge at opbygge en relation til barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere, for at de kan være ærlige i forhold til problemer og behov. En af de interviewede udtrykker i følgende citat, hvordan det kan være vanskeligt at nå at danne sig et retvisende billede af en familie, der ikke er kendskab til på forhånd:

Man behøver tid for at lære hinanden at kende. Så hvis man ikke kender familien i forvejen, kan man hurtigt overse nogle vigtige elementer i familiedynamikker. Blandt andet fordi vi er nødt til at holde møderne telefonisk eller kun når ét kort møde. Man har ikke rigtig mulighed for at tage ud og observere og danne et billede af, hvad det er for en ung, og hvilket liv lever den unge med sin familie.

I denne sammenhæng skal det bemærkes, at kommunen har kendskab til relativt mange af de unge, jf. figur 1, hvoraf det fremgår, at kommunen havde kendskab til barnet/den unge forud for hændelsen, der førte til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet, i 68 af de i alt 100 sager, enten i form af at barnet/den unge tidligere har modtaget foranstaltninger, at kommunen tidligere har foretaget en børnefaglig undersøgelse, eller at kommunen tidligere har modtaget underretninger vedrørende barnet/den unge.

Det andet tilfælde – hvor det især vurderes vanskeligt at overholde tidsfristerne – angår sager, *hvor der indstilles til, at barnet/den unge anbringes, og hvor barnet/den unge ikke er anbragt*

i forvejen. Det skyldes, ifølge de interviewede, at der ved en indstilling til anbringelse er yderligere forhold, der skal afdækkes. Af ungdomskriminalitetslovens § 34 fremgår blandt andet, at en indstilling til anbringelse skal indeholde en beskrivelse af, at betingelserne for anbringelse anses for opfyldt. Betingelserne vedrører blandt andet, at der skal være en begrundet formodning om, at barnets/den unges problemer ikke kan løses under barnets/den unges fortsatte ophold i hjemmet, og at der er en åbenbar risiko for, at barnets/den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade. I relation hertil er det via dataudtrækket fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat opgjort, at kommunen har indstillet til anbringelse i 91 sager, hvor barnet/den unge ikke var anbragt forud for nævnsmødet. Dette svarer til fem pct. af de 1.858 sager, som er blevet behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet i perioden fra 1. januar 2019 til 30. april 2021.

Generelt set er der flere af de interviewede, der nævner, at det i særlig grad er afgørende for muligheden for at overholde tidsfristen, hvorvidt barnet/den unge eller forældremyndighedsindehavere melder afbud til aftalte møder, samt med hvilken hastighed det er muligt at få indhentet statusudtalelser fra fagfolk, eksempelvis skolelærere og kontaktpersoner.

Hvad angår sidstnævnte, er der forskel på de interviewedes opfattelse af muligheden for at indhente statusudtalelser inden for kort tid. Nogle har opfattelsen af, at der er et godt samarbejde med eksempelvis skoler og opholdssteder, som er bekendt med kommunens korte tidsfrister til udarbejdelsen af en ungefaglig undersøgelse og derfor responderer hurtigt. Andre af de interviewede oplever, at det kan tage lang tid at få statusudtalelser fra eksempelvis skoler eller psykiatrien. Det kan ifølge nogle af de interviewede betyde, at statusudtalelserne indhentes telefonisk, hvilket ikke vurderes at være lige så godt som en skriftlig udtalelse, eller at statusudtalelserne må eftersendes til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Nogle af de interviewede nævner, at tidsfristerne desuden indebærer, at det typisk kun er muligt at nå at afholde et møde med barnet/den unge, hvor fokus i høj grad er på at tilvejebringe oplysninger til brug for den ungefaglige undersøgelse. Dette indebærer, ifølge nogle af de interviewede, at det kan være vanskeligt i tilstrækkelig grad at nå at oplyse barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere om, hvad Ungdomskriminalitetsnævnet er, og hvilke konsekvenser en afgørelse i nævnet kan have. Som tidligere nævnt skal kommunens indstilling indeholde oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaverne og barnet/den unge stiller sig til foranstaltningerne. I den forbindelse er der flere af de interviewede, der nævner, at det ofte er nødvendigt at afdække dette gennem en telefonisk samtale med barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere, hvilket ikke vurderes at være optimalt i forhold til at sikre sig, at familien har forstået indholdet i og de eventuelle konsekvenser af indstillingen.

Generelt er der blandt de interviewede kommunale repræsentanter en opfattelse af, at den korte tidsfrist har betydning for kvaliteten af den ungefaglige undersøgelse og indstillingen. Som det tidligere er nævnt, svarer den ungefaglige undersøgelse i det væsentligste til indholdet i en børnefaglig undersøgelse (lov om social service § 50), der udarbejdes på fire måneder. I sammenligning med den børnefaglige undersøgelse beskriver flere af de interviewede, at den ungefaglige undersøgelse – grundet tidsfristerne – i praksis bliver som en ”light” version, der er mindre dybdegående. Enkelte af de interviewede nævner, at de i nogle tilfælde vedrørende de 15-17-årige forbereder udarbejdelsen af den ungefaglige undersøgelse, inden retsmødet i straffesagen finder sted. Det kan eksempelvis være i forhold til at forberede fagfolk

på en mulig forestående statusudtalelse med kort frist eller at forberede barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere på, at sagen kan henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, samt hvad dette indebærer i forhold til udarbejdelsen af en ufaglig undersøgelse. Det bemærkes som tidligere beskrevet, at kommunen i en del sager har kendskab til barnet/den unge forud for den hændelse, der har ført til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet, og i nogle tilfælde kan anvende oplysninger fra en tidligere børnefaglig undersøgelse som substitut for en ufaglig undersøgelse.

Flere af de interviewede påpeger, at de som udgangspunkt betragter det som positivt, at behandlingen af barnets/den unges sag generelt skal foregå hurtigt. Nogle har dog i den forbindelse en opfattelse af, at der er en ubalance i, at nævnsmøderne i en del tilfælde ikke afholdes inden for de tidsfrister, der gælder herfor. Det påpeges i den forbindelse, at det i praksis ofte indebærer, at kommunerne skal fremsende materialet til Ungdomskriminalitetsnævnet relativt lang tid før selve afholdelsen af nævnsmødet. En af de interviewede udtrykker problematikken herved således:

Når nu virkeligheden er, at der går for lang tid fra henvisningen til nævns-mødet, så har vi svært ved at forstå, at vi skal udarbejde tingene under et unødvendigt tidspres. Vi kommer til at aflevere noget, der måske ikke er så godt, som hvis vi havde haft længere tid. Vi har også adskillige gange oplevet, at fra vi sender materialet ind, til at nævnsmødet så finder sted – der kan komme nye oplysninger i den periode. Det kan vi så indlede nævnsmødet med at sige, men i princippet kunne det have været med i det forberedende materiale, som nævnsmedlemmerne kunne have haft på forhånd.⁶⁰

I relation hertil er det via den manuelle sagsgennemgang fra perioden januar til februar 2021 opgjort, at der i gennemsnit går 31 dage fra, at den ansvarlige kommune sender sagsakterne til Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat, til at nævnsmødet afholdes. Opdeles dette gennemsnit i intervaller, så det er muligt at få større indblik i, hvordan sagerne fordeler sig tidsmæssigt, ses at i 38 sager er tidsperioden på højst 14 dage, i 16 sager på 15 til 28 dage, i 11 sager på 29 til 42 dage, i 10 sager på 43 til 56 dage og i 17 sager på mellem 57 og 92 dage. For den sidste sags vedkommende, er der gået 173 dage – fra at den ansvarlige kommune sender sagsakterne til Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat, til at nævnsmødet afholdes – og såfremt denne sag udelades fra udregningen, placerer den gennemsnitlige periode sig i stedet på 30 dage. Denne opgørelse vedrører udelukkende tilfælde, hvor nævnsmødet ikke har været udsat, og omfatter således i alt 93 sager.⁶¹

⁶⁰ Det bemærkes, at kommunerne i nogle tilfælde retter henvendelse til Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat med opdaterede oplysninger i sagen forud for nævnsmødet, ligesom Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat i nogle tilfælde kan kontakte en kommune med henblik på forespørgsel om eventuelle opdaterede oplysninger inden et nævnsmøde.

⁶¹ Af devalueringen vedrørende nævnsmødet fremgår, at nævnsmøderne kan udsættes af forskellige årsager, eksempelvis manglende tolk, at der ikke er tilstrækkeligt oplysningsgrundlag i sagen eller parternes (lovlige eller ulovlige) udeblivelse.

For ovenstående opgørelser skal bemærkes, at der – som tidligere nævnt – efter perioden med nedlukning grundet COVID-19 har været en sagsophobning ved Ungdomskriminalitetsnævnet, som har påvirket sagsbehandlingstiden vedrørende afholdelse af nævnsmøder. Det skal desuden bemærkes, at perioden fra den ansvarlige kommunes fremsendelse af sagsakterne til Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariatet til afholdelse af nævnsmødet for 37 af de i alt 93 sagers vedkommende strækker sig over jul og nytår. For sagerne vedrørende 15-17-årige skal særligt bemærkes, at nogle af disse unge kan have modtaget en ubetinget frihedsstraf, som afsones inden afholdelsen af nævnsmødet, ligesom det også er muligt, at de kan have været varetaget i fængslet. Det har ikke været muligt at opgøre, hvor mange af de 15-17-årige, der er omfattet af ovenstående opgørelse, som har modtaget en ubetinget frihedsstraf, eller som har været varetaget i fængslet.

Ungefaglige undersøgelser og indstillinger

En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet

Forfatter

Tine Fuglsang

Signe Bechman Hansen

Dato

December 2021

Justitsministeriet

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Telefon

72 26 84 00

Email

jm@jm.dk

ISBN

978-87-93469-68-6